

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Svet a my

Časopis Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

ISSN 1338-6301

3/2014

**ŠTVRŤSTOROČIE NAŠEJ ZAHRANIČNEJ
POLITIKY**

15 ROKOV NA PRVEJ PRIEČKE

SLOVENSKO HĽADÁ ZNAČKU KRAJINY

NEBEZPEČNÉ MIESTA NA SVETE

Štvrtstoročie našej zahraničnej politiky

Slovenská zahraničná politika prešla od Nežnej revolúcie podnes pozoruhodným kvalitatívnym vývojom. Na jej formovaní a výkone sa podieľal pomerne búrlivý vnútropolitický vývoj a zásadné zmeny v Európe po páde Berlínskeho múra. V dôsledku súčasných kríz v EÚ a NATO, ale najmä neočakávanému správaniu Ruska v medzinárodných vzťahoch, je dnes slovenská zahraničná politika vystavená viacerým neľahkým skúškam.

Zahraničná politika SR sa začala rozvíjať po novembri 1989 ako súčasť politiky Česko-Slovenska. Za jej realizáciu bolo zodpovedné novozriadené Ministerstvo medzinárodných vzťahov SR. Po rozdelení federácie v januári 1993 sa tento rezort zmenil na ministerstvo zahraničných vecí samostatného štátu. Túto počiatočnú fázu zachytáva

knižná publikácia Miroslava Mojžitu „Kňažko-Demeš-Kňažko. Formovanie slovenskej diplomacie v rokoch 1990 – 1993“.

Slovensko sa po osamostatnení pomerne hladko etablovalo na medzinárodnej scéne. Od začiatku deklarovalo vôľu vstúpiť do európskych a transatlantických zoskupení. Počiatočný zahraničnopolitický kapitál Slovenska sa však začal strácať vďaka prehlbujúcej sa autoritárskej politike premiéra Vladimíra Mečiara. Tento politík bol zdrojom vnútropolitického napätia až do roku 1998, kedy utrpel volebnú porážku. Ministri zahraničných vecí sa v rokoch 1993 – 1998 striedali ako na bežiacom páse. Bolo ich päť. Odchod Vladimíra Mečiara z vlády odblokoval nielen domáce spoločensko-politické zmeny, ale aj medzinárodnú izoláciu krajiny.

Na Slovensku po roku 1998 nastupuje fáza hlbokých reforiem a integračnej akcelerácie. Počas dvoch vlád Mikuláša Dzurindu Slovensko dobehlo zameškané a splnilo podmienky pre vstup do OECD (v roku 2000), NATO a EÚ (v roku 2004), čím sa jednoznačne zakotvuje do západného civilizačného priestoru. V tejto fáze Slovensko zažíva zahraničnopolitické hviezdne chvíle. V čele rezortu diplomacie stál po celé obdobie Eduard Kukan.

Po voľbách v roku 2006 nastupuje na scénu premiér Robert Fico. Aj za jeho koalíčnej vlády pokračuje prehlbovanie eurointegrácie. Slovensko sa v roku 2007 prepracovalo do schengenského priestoru a vstupom do eurozóny v roku 2009 dokonca predstihlo Českú republiku, čo zvýšilo našu medzinárodnú prestíž. Ficova koalíčná vláda musela čeliť finančnej kríze, ktorá neočakávane postihla euroatlantický priestor. Európska finančná kríza a test v podobe pomoci Grécku do značnej miery prispeli k pádu pravicovej vlády Ivety Radičovej. Po predčasných voľbách v roku 2012, ktoré viedli

k triumfu strany SMER – Sociálna demokracia, sa vytvára vláda jednej strany pod vedením staronového premiéra Roberta Fica. Na post šéfa diplomacie nominoval renomovaného diplomata Miroslava Lajčáka.

Slovensko je dnes aj napriek vnútorným problémom životaschopný štát, patriaci do prosperujúcej európskej rodiny. Jeho zahraničná politika sa môže opierať o profesionálne vybudované inštitúcie a reputáciu. Na jej formovaní sa podieľajú i neštátni aktéri z radov mimovládnych a výskumných organizácií. Na niekoľkých univerzitách pôsobia špecializované fakulty, pripravujúce odborníkov pre oblasť medzinárodných vzťahov. Slovensko dnes v rámci rozvojovej pomoci pomáha viacerým krajinám vo svete.

Verejná mienka je u nás stále väčšinovo naklonená nášmu členstvu v EÚ a NATO. Veľmi nízka volebná účasť v májových voľbách do Európskeho parlamentu a problematická bezpečnostná situácia vo svete to však môžu zmeniť. Navyše, pod vplyvom vývoja na východ od nás sa spustila polarizovaná hodnotová diskusia, ktorá môže mať dopad na zahraničnopolitické myslenie a prax. Sú to vážne výzvy pre našu zahraničnú, ale i domácu politiku.

Autor textu: Pavol Demeš, minister medzinárodných vzťahov v rokoch 1991 – 1992. Na ilustračnej fotografii z konferencie Moderná diplomacia: 20 rokov služby pre Slovensko (Bratislava, 21. január 2013) zľava významní diplomati: námestník generálneho tajomníka OSN a vedúci Regionálneho strediska OSN pre preventívnu diplomáciu v strednej Ázii Miroslav Jenča; predseda Medzinárodného súdneho dvora Peter Tomka; europoslanec Eduard Kukan; podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák; osobitný vyslanec generálneho tajomníka OSN pre Afganistan Ján Kubiš; podpredseda Európskej komisie Maroš Šefčovič.

Hlavné myšlienky

prvej zahraničnopolitickej koncepcie samostatného štátu, prerokovanej a schválenej vládou Slovenskej republiky 26. januára 1993

ÚRYVOK Z KNIHY MIROSLAVA MOJŽITU „KŇAŽKO-DEMEŠ-KŇAŽKO. FORMOVANIE SLOVENSKEJ DIPLOMACIE V ROKOCH 1990 – 1993“, POUŽITÝ S DOVOLENÍM AUTORA.

Prijatá koncepcia mala dve časti: **Východiská zahraničnej politiky** a **Hlavné smery pôsobenia**. V úvode sa konštatuje, že medzinárodné spoločenstvo ocenilo rozdelenie ČSFR ústavnou formou, ale Slovensko bude premetom pozornosti, najmä v tom smere, či pokračuje prechod na trhovú ekonomiku, či sa posilňujú demokra-

tické inštitúcie a rešpektujú ľudské práva, vrátane práv osôb patriacich k národnostným menšinám. Autori tu upozorňujú, že v nadväznosti na proces rozdelenia nemožno vylúčiť isté obdobie váhania v medzinárodnom spoločenstve a preto je dôležité, aby sa Slovensko rozhodne distancovalo od takých prejavov, ktoré by mohli poškodiť jeho meno a dôveryhodnosť na medzinárodnej scéne.

Konštatuje sa, že poslaním zahraničnej politiky je posilňovať bezpečnosť a zvyšovať prosperitu Slovenskej republiky, čo sa dá dosiahnuť aktívnym zapojením do prirodzených európskych integračných trendov. Podľa koncepcie hlavnou strategickou úlohou nového štátu je rýchlá adaptácia na situáciu v medzinárodných vzťahoch, pričom Slovensko má svoj nástup sťažený, lebo „v povedomí niektorých politických kruhov v zahraničí zostane iniciátorom zániku ČSFR. Ide o to, aby sa toto obdobie skrátilo na minimum.“ S tým súvisí dôležitá úloha stabilizovať korektné dvojstranné vzťahy Slovenskej republiky, ako najmenšieho štátneho útvaru v tomto stredoeurópskom priestore, so svojimi bezprostrednými susedmi, ale aj s ďalšími štátmi. V koncepcii sa uvádza, že mimoriadne závažnou úlohou je „zachovať trend k aktívnemu zapojeniu sa do európskych bezpečnostných štruktúr“. V stati o východiskách zahraničnej politiky je osobitne zdôraznený význam ekonomickej dimenzie medzinárod-

ného pôsobenia Slovenskej republiky, vrátane orientácie na získanie zahraničného kapitálu na rozvoj ekonomiky mladého štátu.

V druhej časti koncepcie sa zdôrazňuje, že prioritnou úlohou slovenskej zahraničnej politiky je vstup do Európskych spoločenstiev. Hovorí sa tu o význame asociačnej dohody, ktorá svojim asymetrickým charakterom vytvára podmienky na prispôbenie sa členským krajinám v období, keď treba riešiť problémy, ktoré na Slovensku vyplývajú z malej diverzifikácie priemyselnej výroby, nízkeho podielu finalizácie výroby, ako aj z vysokej energetickej náročnosti a surovínovej závislosti ekonomiky Slovenskej republiky. Uvádza sa tiež, že integračné snahy musí sprevádzať rozsiahla reštrukturalizácia. V koncepcii je docenený význam aktivity Slovenskej republiky v rámci systému Organizácie spojených národov. Najmä preto, že „malé štáty v spolupráci s ďalšími krajinami majú možnosť zapojiť sa do riešenia globálnych problémov a aj takýmto spôsobom vojsť do povedomia medzinárodnej verejnosti“. Popri význame ďalších medzinárodných organizácií a štruktúr koncepcia vyzdvihla úlohu Severoatlantickej aliancie ako „najdôležitejšieho faktora európskej bezpečnosti s transatlantickou dimenziou.“ Deklaruje sa záujem Slovenska o spoluprácu s Organizáciou Severoatlantickej zmluvy a so Západoeurópskou úniou, „nevyhnutnú pre upevnenie jeho bezpečnosti“. Ako sme už uviedli (na str. 88 citovanej knihy – pozn. red.), na politickom grémiu HZDS neprijali expressis verbis formulovanú cieľovú požiadavku na vstup do NATO, a preto túto pasáž uzatvárala veta: „V prípade aktuálnej potreby je užitočné uvažovať o podmienkach vstupu a širších implikáciách takéhoto kroku.“

Koncepcia venovala pozornosť aj dvojstranným vzťahom Slovenskej republiky v prirodzenom radení od vzťahov so susednými štátmi cez vzťahy s ďalšími európskymi štátmi a USA k štátom a skupinám štátov regiónov sveta. Samozrejme, citlivé boli formulácie o vzťahoch so susednými štátmi. O Českej republike sa v koncepcii konštatuje, že aj po rozdelení ČSFR a osamostatnení oboch republík zostáva Česká republika našim najvýznamnejším partnerom. Deklarovali sme záujem

Slovenskej republiky na tom, aby sa v rámci ďalšieho spolužitia „nespochybnil široký komplex životne dôležitých väzieb, vrátane pozitívnych momentov, ktoré doteraz existencia spoločného štátu priniesla“. Túto formuláciu sme proti názoru niektorých „tvrdých národovcov“ do koncepcie ťažko presadzovali.

Maďarsko označuje koncepcia za jedného z kľúčových partnerov, pričom „zo slovenského i maďarského hľadiska sa vytvára priestor pre moderný typ európskej spolupráce, ktorý sa bude čoraz viac zbavovať historických nedorozumení a krívd“. Je tu tiež upozornenie, že „slovenská zahraničná politika sa musí vyhnúť tomu, aby do medzinárodného života vstupovala prostredníctvom otvorených maďarsko-slovenských problémov“, čo bol vlastne odkaz na spor o sústave vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros a na národnostnú problematiku. Uvádza sa tu, že nástrojom zmiernenia napätia, ktoré je často politicky motivované, by mala byť ekonomická spolupráca a „s vedomím doposiaľ trvajúcich rozdielných prístupov je potrebné s Maďarskom úzko spolupracovať v celoeurópskych integračných i regionálnych aktivitách“.

Pozitívne a ústretovo sa v koncepcii zdôrazňuje pripravenosť na úzku spoluprácu s Rakúskom, Poľskom a Ukrajinou. V časti Európa a Severná Amerika sa uvádzajú Spojené štáty ako „vedúca mocnosť sveta a dôležitý garant európskej bezpečnosti“, pričom prítomnosť USA v Európe sa chápe ako jeden zo základných pilierov zachovania stability v meniacej

sa geopolitickej situácii na našom kontinente. Zdôrazňuje sa úsilie Slovenska o pravidelný politický dialóg so Spojenými štátmi a dôležitosť prílivu amerického kapitálu do strednej Európy, vrátane Slovenska, nielen pre hospodársky rozvoj, ale aj z hľadiska politickej stability.

V koncepcii sú stručné, ale dôležité pasáže o význame vzťahov s Nemeckom, Francúzskom, Spojeným kráľovstvom, Ruskou federáciou, Kanadou, Talianskom, Španielskom a ďalšími európskymi štátmi. V tomto koncepčnom dokumente bola stručná zmienka alebo aspoň v určitom kontexte sa nachádzali názvy 76 štátov sveta, ale aj tento prístup niektorí kritici hodnotili ako nenáležitosť. Autori koncepcie však vychádzali z toho, že koncepčný dokument zahraničnej politiky nového štátu veľmi podrobne preštudujú najmä zahraniční diplomati zodpovední za vzťahy svojho štátu so Slovenskom a už fakt, že v nej nájdú meno svojho štátu, vytvorí istý priaznivý psychologický moment pre rozvinutie spolupráce.

Reakcie zahraničných diplomatov vzápätí potvrdili tento predpoklad ako správny a zároveň boli svedectvom toho, že práve zahraniční diplomati určite boli prví z tých ľudí, ktorí si veľmi podrobne preštudovali koncepciu zahraničnej politiky Slovenskej republiky. Vcelku ju pochopili ako očakávaný dokument s obsahom, ktorý predpokladali a vlastne si aj želali, aby bol práve taký. Overili sme si, že v zahraničnej politike nie je dobré prekvapovať nasilu originalitou.

Sarajevské lastovičky

V priestoroch Palugyayovho paláca sa 14. októbra 2014 uskutočnila milá slávnosť. Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák uviedol do života anglickú a bosnianskú verziu knihy Sarajevo: Čakanie na lastovičky (v slovenčine vyšla v roku 2010). Jej autorom je slovenský diplomat a niekdajší prvý veľvyslanec SR v Bosne a Hercegovine Miroslav Mojžita; fotografiami prispel bývalý minister medzinárodných vzťahov SR a poradca dnešného šéfa slovenskej diplomacie Pavol Demeš.

„Žijeme históriu, a pri pohľade späť o nejakých desať – pätnásť rokov bude dôležité, z akých zdrojov budú pochádzať informácie o dnešnej dobe. Je dôležité, aby aktéri zmien hovorili o tom, čo zažili a na čom sa podieľali, aby nemohlo dôjsť k skresľovaniu faktov. O to viac je táto kniha cenná,“ povedal vo svojom úvodnom slove minister Miroslav Lajčák, ktorý zastával v rokoch 2007 – 2009 funkcie Vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva a osobitného predstaviteľa Európskej únie v Bosne a Hercegovine. Publikácia Miroslava Mojžitu je fascinujúcim sprievodcom Bosnou a Hercegovinou, v ktorom sa minulosť stretáva s prítomnosťou v príbehoch obyčajných ľudí a kde sa dedičstvo starých krívd pre-

tavuje do dnešných súvislostí. Fotografie Pavla Demeša dotvárajú obraz kontrastov histórie so súčasnosťou, konfrontácie odkazu tradícií s nástojčivosťou moderného sveta.

Na slávnosti sa zúčastnili veľvyslanci štyroch krajín bývalej Juhoslávie – Bosny a Hercegoviny, Srbska, Chorvátska a Slovinska, zástupcovia mimovládnej sféry, diplomati a ďalší hostia.

Na fotografii (zľava): veľvyslankyňa Bosny a Hercegoviny Danka Savić, M. Lajčák a P. Demeš. Foto: Tomáš Bokor.

Na 69. zasadaní Valného zhromaždenia OSN

69. zasadanie Valného zhromaždenia OSN, ktoré potrvá do septembra roku 2015, otvoril 16. septembra 2014 generálny tajomník OSN Ban Ki-moon. Slovenská delegácia, ktorú viedol prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska, sa zúčastnila na jej oficiálnej časti v dňoch 23. – 27. septembra 2014. Prezidenta SR sprevádzal podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák.

Vlajky pred budovou OSN v New Yorku.
Ilustračné foto: UN Photo, Mark Garten.

Aj v tomto roku je kľúčovou témou rozvojová agenda po roku 2015. Predseda Valného zhromaždenia OSN Sam Kutesa (Uganda) ju určil preto, že nie všetky Miléniové rozvojové ciele, vytýčené v roku 2000, boli dosiahnuté; niektoré oblasti, ako je napríklad kvalita hygieny, úmrtnosť matiek pri pôrodoch a ďalšie, stále zaostávajú. Navyše je potrebné zabezpečiť dostatok prostriedkov na vykonávanie agendy po roku 2015, ktorá by sa mala sústrediť na redukciu hladu a chudoby.

GLOBALNE OTÁZKY TRADIČNE V POPREDÍ

Do programu práce 69. VZ OSN bolo zaradených 170 bodov, tradične pokrývajúcich spektrum globálnych otázok zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti, dodržiavania ľudských práv, sociálno-ekonomických a environmentálnych otázok, trvalo udržateľného rozvoja a posilnenia OSN. Deň pred oficiálnym začiatkom všeobecnej rozpravy sa z iniciatívy generálneho tajomníka OSN konal samit OSN ku klimatickým zmenám. Išlo o prvé stretnutie na úrovni svetových lídrov od summitu v Kodani v roku 2009.

Popri všeobecnej rozprave sa konal celý rad sprievodných podujatí. Patrili medzi ne aj zasadnutia ministrov zahraničných vecí EÚ a politického dialógu EÚ28 s USA, ako aj neformálne stretnutie ministrov zahraničných vecí členských krajín NATO. Hlavným predmetom rokovaní v tomto formáte boli aktuálne politické otázky, týkajúce sa najmä Ukrajiny, Ruska, Iraku, Sýrie, blízkeho východu, mierového procesu a eboly. Výsledkom stretnutia na vysokej úrovni k riešeniu humanitárnej situácie v Sýrii je prísľub krajín poskytnúť viac ako 1 miliardu USD do konca tohto roka.

LÍDRI PROTI RADIKÁLNEMU TERORIZMU

Vo všeobecnej rozprave vystúpilo 117 hláv štátov a vlád, ďalej viceprezidenti, podpredsedovia vlád, ministri a iní vedúci delegácií, ktorí sa vyjadrovali k aktuálnym globálnym otázkam. V ich vystúpeniach dominovali obavy pred hrozbami pre bezpečnosť a verejné zdravie, pričom vyjadrili silnú podporu aktivitám medzinárodného spoločenstva, zameraným na potlačenie expanzie radikálneho terorizmu tzv. Islamského štátu. Mnohé delegácie, predovšetkým africké krajiny a USA, podporili prijatie efektívnych opatrení na boj proti šíreniu epidémie eboly, ktorá ohrozuje medzinárodný mier a stabilitu a predstavuje nielen zdravotné, ale aj ekonomické, politické, humanitárne a bezpečnostné riziko. Lídri podporili koordinovaný postup hlavných orgánov OSN v snahe eliminovať šírenie nákazy a vytvorenie Misie OSN na potlačenie eboly (UN Mission for Ebola Emergency response – UNMEER). Vo vystúpeniach predstaviteľov európskych krajín rezonovala situácia na Ukrajine. Viacerí volali po dodržiavaní princípov, územnej celistvosti a implementácii reforiem, no zároveň konštatovali, že tak nastolenie a udržanie mieru, ako aj stabilizácia situácie, nebude možná bez účasti Ruska.

Nad rámec účasti hláv štátov a vlád a ministrov členských krajín EÚ na 69. zasadnutí VZ OSN bola účasť prezidenta EÚ Hermana van Rompuya, ktorý vystúpil na mimoriadnom zasadnutí Bezpečnostnej rady OSN, ako aj vo všeobecnej rozprave. Priority EÚ na VZ OSN prezentovalo v New Yorku aj sedem predstaviteľov Európskej komisie na čele s jej predsedom José Manuelom Barrosom. Na podujatí k ebole prisľúbil, že EÚ poskytne ďalších 30 miliónov eur na boj proti jej šíreniu. (*Delegácia EÚ po vstupe Lisabonskej zmluvy do*

platnosti postupne prevzala úlohu bývalého rotujúceho predsedníctva a zastupuje členské krajiny EÚ vo väčšine oblastí aktivít OSN. EÚ má v OSN pozorovateľský štatút a na mnohých konferenciách OSN získala osobitný štatút plnohodnotného člena.) Pod vedením vysokej predstaviteľky pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku EÚ Catherine Ashtonovej sa konala séria rokovaní o iránskom jadrovom programe. Účastníci rokovaní konštatovali, že na dosiahnutie pokroku a hmatateľných výsledkov je potrebný konštruktívnejší prístup Iránu.

ANDREJ KISKA K AKTUÁLNYM TÉMAM

Slovenskú delegáciu na oficiálnej časti 69. VZ OSN v dňoch 23. – 27. septembra 2014 viedol prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska. Spolu s podpredsedom vlády a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslavom Lajčákom absolvovali stretnutia s generálnym tajomníkom OSN Ban Ki-moonom, ako aj predsedom Valného zhromaždenia OSN Samom Kutesom. Obaja predstavitelia OSN ocenili úspešné pôsobenie slovenských diplomatov v službách OSN. Andrej Kiska pozval na návštevu Slovenska generálneho tajomníka OSN a Miroslava Lajčák nového Vysokého komisára OSN pre ľudské práva Zeida Ra'ad Zeida al-Husseina (Jordánsko), s ktorým sa stretol počas návštevy sídla OSN v New Yorku. Prezident SR Andrej Kiska sa vo vystúpení v pléne VZ OSN vyjadril k viacerým aktuálnym témam. Odsúdil narušenie územnej celistvosti akejkoľvek krajiny, nevynímajúc prípad Ukrajiny a anexiu Krymu. Podporil diplomatické riešenie konfliktu aj za účasti Ruskej federácie. Organizáciu Islamský štát v Iraku a Levante (ISIL) označil

Spoločná fotografia predstaviteľov 50 krajín, ktorí uložili u depozitára ratifikačné listiny k ATT.

S prezidentom SR A. Kiskom (vpravo).

Pohľad do rokovacej sály.

za globálnu hrozbu, ktorej ideológia a činy stelesňujú brutalitu, etnické a náboženské prenasledovanie, ktoré má ambíciu preniknúť ďalej mimo región Blízkeho Východu. Medzinárodné spoločenstvo vyzval k jednote, konsolidácii vojenských a ekonomických síl, aby sa zabránilo kontrole územia zo strany ISIL. Zdôraznil, že Slovensko je jednou z 50 krajín, ktoré ako prvé v ratifikovali Zmluvu o obchodovaní so zbraňami (ATT), zameranú na vytvorenie spoločného regulačného a monitorovacieho rámca na kontrolu obchodu so zbraňami. Podporil plnenie Miléniových rozvojových cieľov a pripravenosť Slovenska participovať na formovaní rozvojovej agendy po roku 2015.

SPRIEVODNÉ PODUJATIA NA VYSOKEJ ÚROVNI

Minister Miroslav Lajčák sa zúčastnil na viacerých sprievodných podujatiach na vysokej úrovni. Patrí medzi ne napríklad podujatie k problematike Medzinárodného trestného súdu, kde rezonovali otázky súvisiace s udalosťami v Sýrii, na Ukrajine, v KĽDR, Palestíne a ďalších konfliktných regiónoch, najmä s ohľadom na potrebu vyvodiť zodpovednosť voči tým, ktorí majú na svedomí masívne porušovanie ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva. Slovensko poukázalo na nutnosť efektívnej spolupráce členských krajín OSN s Medzinárodným trestným súdom. Mimoriadne zasadnutie Bezpečnostnej rady OSN k hrozbe, vyplývajúcej z účasti zahraničných bojovníkov v ozbrojených konfliktoch, bolo reakciou na skutočnosť, že desiatky až stovky občanov USA a ďalších krajín sa zúčastňujú na ozbrojenom konflikte v regióne Blízkeho a Stredného východu a na bojových aktivitách ISIL. BR OSN jednomyseľne prijala rezolúciu k tejto problematike, ktorej návrh kosponzoroval mimoriadne vysoký počet štátov (viac ako 100), vrátane SR. Z rezolúcie vyplýva, že štáty budú spolupracovať pri potláčaní náboru, organizovaní, príprave a ozbrojovaní takýchto jednotlivcov. Ďalej BR OSN ostro odsúdila barbarské a zbabeľé vraždy, vyzvala postaviť pred spravodlivosť zodpovedných a prepustiť všetkých zadržovaných, nachádzajúcich sa v rukách teroristických organizácií. Viacerí prítomní vyjadrili politickú podporu Iraku v boji s ISIL, niektorí prisľúbili aj konkrétnu formu pomoci.

Na podujatí k vstupu Zmluvy o obchodovaní so zbraňami do platnosti.

S námestníkom GT OSN pre politické otázky Jeffrey Feltmanom.

V tomto roku sa opäť z iniciatívy prezidenta USA Baracka Obamu uskutočnilo stretnutie svetových lídrov k posilneniu občianskej spoločnosti a jej úlohy pri riešení celospoločenských problémov. Účastníci sa informovali o pokroku pri podpore občianskej spoločnosti, dosiahnutom od minuloročného stretnutia, prijali nové záväzky na jej podporu a zdôraznili význam, ktorý občianska spoločnosť zohráva pri riešení celospoločenských problémov. Minister Lajčák sa ďalej zúčastnil aj na slávnostnom zasadnutí predstaviteľov signatárskych krajín k Zmluve o obchodovaní so zbraňami pri príležitosti jej ratifikácie päťdesiatimi krajinami, a následného vstupu do platnosti.

SME PRIPRAVENÍ VIAC SPOLUPRACOVAŤ S OSN

Záverom možno konštatovať, že delegácia SR na oficiálnej časti 69. VZ OSN splnila stanovené ciele. Prezident Andrej Kiska a minister Miroslav Lajčák využili prítomnosť svetových lídrov v New Yorku a absolvovali rad bilaterálnych rokovaní s partnermi z viacerých krajín Afriky, Ázie a Európy. Stretli sa s partnermi z EÚ (Chorvátsko, Lichtenštajnsko, San Marino), ale predovšetkým z krajín západného Balkánu (Albánsko, Macedónsko, Srbsko), Strednej Ázie (Kirgizsko, Uzbekistan, Turkmenistan), Blízkeho východu (Libanon, Palestína). Hlavným poslanstvom, ktoré prezentovali, bola pripravenosť SR podieľať sa na poskytovaní podpory a transformačných skúseností a na diskusii o spolupráci s EÚ. Predmetom rozhovorov bola aj otázka vzájomných bilaterálnych vzťahov, vrátane ekonomickej spolupráce a zmluvnej základne. Na pôde OSN sa slovenská delegácia vyjadrovala k aktuálnym otázkam, ako je trvalo udržateľný rozvoj po roku 2015, konflikty v Iraku, Sýrii, na Ukrajine, Blízkom východe, nárast terorizmu, či šírenie eboly. SR je pripravená podporiť v rámci svojich možností a kapacít opatrenia medzinárodného spoločenstva na potlačenie hrozby expanzie radikálneho terorizmu. SR podporila závery a odporúčania summitu OSN ku klimatickým zmenám. Delegácia SR vedená ministrom životného prostredia SR Petrom Žigom poukázala na príspevok SR k plneniu cieľov znižovania emisií CO₂, ako aj k implementácii obnoviteľných zdrojov pri výrobe elektrickej energie. Slovensko tiež potvrdilo, že bude pokračovať v aktívnej spolupráci s OSN pri presadzovaní agendy reformy bezpečnostného sektora a v podpore postavenia a posilnenia práce Medzinárodného trestného súdu. Rokovania 69. VZ OSN budú v jednotlivých výboroch na expertnej úrovni pokračovať až do septembra 2015.

Nora Šeptáková.

Slovensko a Organizácia spojených národov

Organizácia spojených národov (OSN) je jedinečná univerzálna a globálna organizácia, združujúca 193 členských krajín. Na budúci rok si pripomenieme 70. výročie jej vzniku, resp. prijatia základného dokumentu – Charty OSN, ktorá je nosným pilierom súčasných medzinárodných vzťahov. Slovenská republika bola prijatá za člena OSN 19. februára 1993 ako jeden z nástupníckych štátov ČSFR, ale spolu s Českou republikou je na základe dohody považovaná za zakladajúcu krajinu OSN. Sme hrdí na to, že na vypracovaní Charty OSN sa podieľal aj Slovák Ján Papánek, rodák z Brezovej pod Bradlom, prvý vyslanec ČSR pri OSN v rokoch 1946 – 1950.

PROBLÉMY GLOBALIZOVANÉHO SVETA

Od vzniku OSN sa generácie politikov a diplomatov snažili o vytváranie lepšieho, stabilnejšieho a bezpečnejšieho sveta. Nie vždy sa im to darilo. Niektoré otázky boli vyriešené, iné problémy pretrvávajú dodnes, ďalšie vznikajú. Dnes sa OSN zaoberá širokým spektrom problémov, ktorému globalizovaný svet čelí a ktoré ovplyvňujú život nás všetkých. Patria medzi ne napríklad trvalo udržateľný rozvoj, klimatické zmeny, boj proti terorizmu, mier a bezpečnosť, problematika verejného zdravia, životného prostredia, ľudské práva, ekonomický a sociálny rozvoj, problematika odzbrojovania a nešírenia jadrových zbraní, humanitárne otázky, migrácia, a iné. Mnohé akútne výzvy, vrátane bezpečnostných hrozieb napríklad z použitia chemických, jadrových a biologických zbraní, prichádzajú nielen zo vzdialenejších častí sveta, ale aj z európskeho kontinentu, a dokonca z nášho bezprostredného susedstva. Bezpečnostno-politickým otázkam v ostatnom období dominuje situácia v Sýrii, Iraku, na Blízkom východe, ako aj krízové oblasti Afriky, ktoré Slovensko pozorne sleduje. Prioritou je situácia na Ukrajine, ktorá vyvoláva obavy z novej polarizácie síl vo svete. Zvyšujú sa nároky a požiadavky na OSN v oblasti prevencie konfliktov a mediácie ako hlavného nástroja riešenia sporov. Rastie dopyt krajín po mierových operáciách na zabezpečenie ich ochrany pred novými druhmi hrozieb.

OSN MUSÍ ČELIŤ VÝZVAM 21. STOROČIA

S pokračujúcou globalizáciou a vzájomnou previazanosťou rastie aj potreba užšej spolupráce, lepšej koordinácie a zvýšeného úsilia nás všetkých. A práve OSN slúži ako fórum pre riešenie globálnych výziev, ktoré prekračujú národné hranice a ktoré nemôže žiadna krajina riešiť samostatne. Za sedem desaťročí sa svet výrazne zmenil. Je preto nevyhnutné, aby sa aj OSN prispôbila realite a potrebám 21. storočia, aby dokázala efektívne reagovať na aktuálne výzvy a hrozby. Už dlhé roky sa vedú diskusie a prebiehajú procesy zamerané na jej komplexnú reformu, ktorá by potvrdila relevantnosť a ústrednú úlohu OSN pri zabezpečení svetového mieru, bezpečnosti a riešenia globálnych problémov v budúcnosti. Súčasťou týchto procesov je revitalizácia práce OSN, posilnenie postavenia Hospodárskej a sociálnej rady OSN (ECOSOC), reforma manažmentu, modernizácia Sekretariátu OSN, a v neposlednom rade reforma Bezpečnostnej rady. Naliehavosť hľadať nové, efek-

tívnejšie spôsoby pre prijímanie rozhodnutí Bezpečnostnej rady vyplýva aj z nedávnej skúsenosti v prípade Sýrie, či Ukrajiny. Princípy a ciele OSN, ku ktorým patrí medzinárodný mier a bezpečnosť, priateľské vzťahy medzi národmi, úcta k demokracii, vláda práva, dodržiavanie ľudských práv, hospodárska a sociálna spravodlivosť, rozvoj, prosperita a stabilita pre všetkých, sa stali základným stavebným kameňom zahraničnej politiky samostatnej Slovenskej republiky. Globálne partnerstvo a efektívna multilaterálna spolupráca sú pre Slovensko ako malú krajinu užitočné, preto svojmu členstvu a pôsobeniu na pôde OSN prikladá veľký význam.

SLOVENSKO JE AKTÍVNY ČLEN

Odrazom nášho aktívneho členstva v OSN je úspešné pôsobenie slovenských diplomatov v jej hlavných orgánoch, dlhoročná účasť príslušníkov slovenských ozbrojených síl v mierových operáciách, či realizácia humanitárnych a rozvojových projektov. Slovenská republika mala počas dvoch funkčných období svojho zástupcu na poste výkonného riaditeľa Európskej hospodárskej komisie OSN v Ženeve a vo funkcii osobitného splnomocnenca generálneho tajomníka OSN pre Balkán. Vo funkcii osobitného asistenta zvláštneho splnomocnenca GT OSN pre Balkán pôsobil Miroslav Lajčák. Funkciu osobitného splnomocnenca GT OSN pre Balkán v minulosti zastával Eduard Kukan a v tomto roku Ján Kubiš ukončil svoje pôsobenie na poste osobitného predstaviteľa GT OSN pre Afganistan a vedúceho úradu Asistenčnej misie OSN v Afganistane (UNAMA). Od roku 2008 je Miroslav Jenča osobitným predstaviteľom GT OSN pre Strednú Áziu. Slovenský diplomat Peter Tomka (na ilustračnej snímke OSN/ ICJ/Rob Ris) je od roku 2004 sudcom

V júli 1999 navštívil Bratislavu generálny sekretár OSN Kofi Annan (šiesty zľava). Na snímke s manželkou Nane Annan pri prehliadke mesta. Foto: UN Photo/Eskinder Debebe.

Medzinárodného súdneho dvora v Haagu, pričom od roku 2012 je jeho predsedom.

Aktívna účasť Slovenska prakticky vo všetkých hlavných sférach činnosti OSN má pozitívny dopad aj z hľadiska zviditeľnenia krajiny v kľúčových oblastiach. Členstvo v hlavných orgánoch OSN nám umožnilo aktívne sa zapojiť do práce v rámci troch hlavných pilierov OSN, ktorými sú mier a bezpečnosť, rozvoj a ľudské práva. Po predsedníctve vo viacerých výboroch VZ OSN, úspešnom nestáлом členstve v Bezpečnostnej rade OSN (2006 – 2007) bola Slovenská republika zvolená do Rady pre ľudské práva (2008 – 2011). O členstvo v Rade sa opätovne uchádza na roky 2018 – 2020. Slovensko bolo aj členom a neskôr i predsedajúcim hlavného orgánu pre koordináciu ekonomickej a sociálnej agendy OSN – Hospodárskej a sociálnej rady (2010 – 2012).

PÔSOBNIE V OSN JE ROZMANITÉ

Slovensko na pôde OSN presadzuje priority svojej zahraničnej politiky, ako aj spoločné hodnoty členských krajín Európskej únie. Aktívne sa podieľame na diskusiách o reforme OSN, usilujeme o hospodárne vynakladanie finančných zdrojov OSN a efektívnejší spôsob práce, s cieľom dosiahnuť úspory v rozpočte. Veľkú pozornosť venujeme problematike ľudských práv. Z našej iniciatívy bol na pôde Ľudskoprávneho výboru v roku 2011 prijatý Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa, vytvárajúci mechanizmus sťažností. Osobitne sa zaujíname o prácu Medzinárodného trestného súdu (ICC) s úlohou vyvodzovať zodpovednosť voči tým, ktorí masívne porušujú ľudské práva a medzinárodné humanitárne právo. Zasadzovali sme sa za univerzálnu implementáciu Rímske-

ho štatútu ICC, ktorého zmluvnou stranou je Slovensko od roku 2002. V tomto roku sme sa pripojili ku krajinám, ktoré ratifikovali tzv. Kampalské dodatky Rímskeho štatútu, týkajúce sa vojnových zločinov a zločinu agresie.

POMÁHAME KRAJINÁM NA CESTE K DEMOKRACII

Slovensko na pôde OSN vyvíja úsilie na sfunkčnenie všetkých nástrojov na odzbrojenie a podporuje väčšiu transparentnosť vojenských výdavkov. Prijatie Zmluvy o obchodovaní so zbraňami v roku 2013 bolo dôležitým míľnikom v snahe medzinárodného spoločenstva regulovať obchod s konvenčnými zbraňami. Boli sme v skupine prvých päťdesiatich krajín, ktoré uvedenú Zmluvu ratifikovali a tak významne prispeli k jej vstupu do platnosti. Podieľame sa aj na aktivitách OSN, zameraných na pomoc krajinám pri prechode na demokratický systém, pri reformách, prípadne organizovaní volieb. Prioritne sa venujeme agende reformy bezpečnostného sektora (RBS) v pozícii stáleho spolupredseda v neformálnom zoskupení na pôde OSN (Skupina priateľov RBS). RBS tak, ako sociálny a hospodársky rozvoj, predstavuje primárny predpoklad pre úspešné zvládnutie post-konfliktnej transformácie a prevenciu pred vznikom či obnovením konfliktov v krízových oblastiach.

Aktívne sa zúčastňujeme na príprave novej komplexnej trvalo udržateľnej rozvojovej agendy po roku 2015, vrátane adekvátnych nástrojov na jej implementáciu. V roku 2000 sa Slovensko zaviazalo plniť tzv. Miléniové rozvojové ciele do roku 2015 a v tejto súvislosti prijalo národnú stratégiu rozvojovej pomoci. Z prijímateľa oficiálnej rozvojovej pomoci sa Slovensko postupne zmenilo na

jej poskytovateľa. Oficiálna rozvojová pomoc SR za vyše desať rokov od svojho vzniku podporila viac ako 400 projektov v takmer 20 krajinách.

OCEŇOVANÉ MIEROVÉ MISIE SR

Naša krajina si vybudovala dobré meno aktívnou účasťou vo vojenských operáciách a mierových misiách medzinárodného krízového manažmentu, ktorá patrí medzi priority našej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Participovala v mierových misiách v Európe, Ázii, Afrike a Blízkom východe. V súčasnosti sa príslušníci Ozbrojených síl SR zúčastňujú na dvoch misiách OSN (UNFICYP na Cypre a v pozorovateľskej misii UNTSO na hraniciach medzi Libanom, Sýriou, Izraelom, Jordánskom a Egyptom), na dvoch operáciách pod velením NATO (operácia ISAF v Afganistane a v rámci veliteľstva NATO v Bosne a Hercegovine), na dvoch operáciách a misiách pod velením EÚ (operácia EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine a misia EUMM v Gruzínsku). Príslušníci Policajného zboru SR pomáhajú s reštrukturalizáciou bezpečnostného sektora na Cypre, v Haiti a Libérii.

Vstupom do Európskej únie sa úspešnosť pôsobenia Slovenska v OSN výrazne zvýšila. Ako súčasť EÚ môže Slovensko spolu s ostatnými členskými krajinami efektívnejšie presadzovať svoje záujmy v celosvetovom meradle. Podporujeme posilnenie EÚ v prostredí OSN, ktoré korešponduje s cieľmi Lisabonskej zmluvy z roku 2007. Potreba posilniť spoluprácu OSN s inými medzinárodnými regionálnymi organizáciami je aj súčasťou reformy OSN.

Nora Šeptáková.

Summit NATO 2014 vo Walese – demonštrácia spoločného odhodlania

Každý summit Severoatlantickej aliancie by minimálne hosťiteľ rád videl ako „historický“, ale k tomu nedávnemu vo Walese sa to prídavne meno naozaj raz možno bude hodiť. Konal sa totiž v čase bezprecedentného (od konca studenej vojny) rastu napätia, spôsobeného vážnymi problémami na Blízkom Východe a vojnou na Ukrajine. Pre nás azda najvýznamnejším úspechom bolo opätovné potvrdenie bezpečnostných garancií pre krajiny východného krídla Aliancie.

„Rodinná fotografia“ účastníkov summitu NATO vo Walese.

Hlavným výstupom summitu vo Walese je totiž tzv. Akčný plán pripravenosti, ktorý schválili členské štáty. Významným spôsobom zlepšuje reakcieschopnosť Aliancie na hrozby, ako je prienik „neidentifikovaných“ vojsk na suverénne územie iného štátu (ako sa tomu stalo na Ukrajine). Nosnými časťami nového plánu sú rozmiestnenie síl na východnom krídle NATO a tiež vytvorenie jednotiek rýchlej reakcie, schopných odpovede v prípade ohrozenia alebo krízy. Dôležitým prvkom takéhoto mechanizmu bude aj rozmiestnenie zásob a vybudovanie stredísk materiálo-technického zabezpečenia v strednej Európe a Pobaltí tak, aby mohli byť rýchlo k dispozícii v prípade potreby. Na tieto opatrenia nadväzuje balík dokumentov, zameraných na odstránenie nedostatkov a modernizáciu vo vybraných oblastiach: inteligentná obrana, kybernetická obrana, posilnenie námornej sily a prepojenie síl.

ODHODLANIE ŠTÁTOV ZVÝŠIŤ ROZPOČTY

Štáty NATO súčasne prijali záväzok dosiahnuť zastavenie poklesu výdavkov na obranu.

Priamo súvisí s novými opatreniami na obranu Východu: bez zastavenia poklesu a zvýšenia rozpočtov budú mnohé opatrenia v Akčnom pláne pripravenosti len ťažko uskutočniteľné. Či už modernizácia infraštruktúry v nových členských krajinách NATO, alebo skrátenie času na nasadenie síl rýchlej reakcie, to všetko bude stáť nemalé finančné prostriedky. Preto spojenci, vrátane Slovenska, deklarovali záujem priblížiť sa v horizonte desiatich rokov k cieľu investovať minimálne 2 % hrubého domáceho produktu do obrany. Veľa krajín, s nimi aj Slovensko, oznámilo špecifické plány na zvýšenie rozpočtov. Toto azda treba považovať za jeden z najväčších úspechov summitu.

NA UKRAJINE MA PREDNOŠŤ DIPLOMACIA

NATO sa nevenovalo iba posilneniu hranice s Ukrajinou a Ruskom, ale aj diplomatickému riešeniu konfliktu. Členské štáty vyzvali Rusko, aby stiahlo svoje vojská z Ukrajiny a prestalo podporovať východoukrajinských separatistov. Táto výzva môže byť potvrdená aj prijatím

prísnejších sankcií, hoci štáty NATO ešte stále dúfajú v kompromis a zmenu ruskej politiky. Súčasne na podporu Ukrajiny zriadili štyri nové zverenecké fondy a tiež súbor ďalších opatrení.

Na rokovaní Komisie NATO – Ukrajina spojenci podporili nezávislosť a územnú celistvosť Ukrajiny. Deklarovali, že kríza nemôže byť vyriešená vojensky, ale iba politicky, čo však neznamená, že Ukrajina nemá právo brániť svoje územie. Téma Ukrajiny rezonovala aj na stretnutí s predstaviteľmi európskych organizácií (EÚ, Rada Európy, OBSE). Dôraz kladli okrem iného na potrebu vnútorných demokratizačných reforiem v samotnej Ukrajine.

NA VÝCHOD OD VÝCHODNEJ EURÓPY

Popri opatreniach, súvisiacich s nestabilitou na Ukrajine, ďalšou dominantou summitu bola hrozba v podobe ofenzívy islamistického hnutia ISIS v Sýrii a Iraku, ako aj presun zodpovednosti za obranu Afganistanu na miestne ozbrojené sily. Keďže americké vzdušné sily už od 8. augusta podnikali letecké útoky proti islamistickému hnutiu ISIS, vrátane jeho ozbrojených zložiek na severe Iraku, a spojenci počas celého leta poskytovali Iračanom humanitárnu i vojenskú pomoc, práve diskusia o blízkovýchodných záležitostiach pritiahla značnú pozornosť médií. V záverečnej deklarácii zo summitu boli odsúdené zločiny hnutia ISIS a vyjadrená podpora irackej vláde.

Spojenci potvrdili svoju ochotu po 1. januári 2015 pokračovať v pomoci Afganistanu prostredníctvom novej misie výcvikového a podporného charakteru. Operácia ISAF sa totiž po desiatich rokoch končí. S istou dávkou opatrnosti ju možno považovať za úspech – boli vybudované vlastné afganské ozbrojené sily a dosiahol sa viditeľný pokrok v ekonomickej, politickej i sociálnej oblasti. Naďalej však bude nevyhnutné Afganistan podporovať finančne. Už krátko po skončení summitu sa 19. septembra Francúzsko a po ňom Veľká Británia a Austrália pripojili k leteckým úderom proti islamistickým radikálom v Iraku a 22. septembra letecké sily USA a niektorých arabských štátov (Bahrajn, Jordánsko, Katar, Saudská Arábia a Spojené arabské emiráty) začali letecké útoky na pozície hnutia ISIS aj v Sýrii.

SLOVENSKO VO WALESE

Slovensko na summite zastupoval prezident Andrej Kiska, podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslav Lajčák a minister obrany Martin Glváč. SR sa na summite ústami prezidenta zaviazala, že do roku 2020 dosiahne výdavková kapitola štátneho rozpočtu, určená na obranu, 1,6 % hrubého domáceho produktu, pričom sa z aktuálneho stavu okolo 1,1 % má zvyšovať priemerne o 0,1 % ročne. Súčasne do roku 2016 má byť z rozpočtových výdavkov na obranu 20 % určených na modernizáciu ozbrojených síl SR.

Ponúkli sme aj výcvik ukrajinských špecialistov a v rámci posilňovania východného krídla Aliancie sme pre potreby NATO navrhli letisko Sliač, Výcvikové stredisko Lešť a vojenský sklad v Poprade

ako jedno zo zásobovacích centier pre sily rýchlej reakcie. Do novej afganskej misie Slovensko prispeje malým kontingentom v počte 65 príslušníkov ozbrojených síl. Posilní aj vojenské kapacity na regionálnom veliteľstve NATO v poľskom Štetíne.

NATO PO SUMMITE

Viacero tém spojenci odložili na riešenie po summite. Jednou z nich bola pre Slovensko prominentná problematika rozširovania Aliancie. Vo Walese sa však NATO iba zaviazalo pokračovať v politike otvorených dverí a možnosti prijímania nových členov; praktické kroky odložilo na neskôr. Najsľubnejšou sa javí otázka členstva Čiernej Hory, ktorá by posledné prekážky na vstup do NATO mohla odstrániť už v roku 2015. Summit prijal tiež tzv. Substantívny balík pre Gruzínsko o vojenskej spolupráci. Nová vlna rozšírenia v období pred summitom nenašla medzi spojencami potrebnú podporu. Jednou z výziev slovenskej diplomacie bude presadiť kandidatúru aspirantov v roku 2015.

Ďalší summit NATO sa bude konať v roku 2016 v Poľsku. Dovtedy musia členské štáty aplikovať závery posledného summitu v praxi a hľadať riešenia, ako čeliť výzvam, vyplývajúcim z nového agresívnejšieho kurzu Ruskej federácie, pričom stále jestvuje snaha neriskovať novú studenú, či nebudaj horúcu vojnu, a tiež akútnemu nebezpečenstvu radikalizmu a kolapsu v Iraku a na celom Blízkom východe.

Daniel Šmihula.

Stála delegácia SR pri NATO zastupuje Slovenskú republiku v Organizácii Severoatlantickej zmluvy (NATO). Stálu delegáciu SR pri NATO riadi Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí, hoci jej súčasťou sú aj predstavitelia rezortu obrany, vnútra, generálneho štábu a Národného bezpečnostného úradu. Počtom pracovníkov (42) patrí medzi „väčšie“ slovenské zahraničné misie. Stála delegácia:

- ✓ sa podieľa na tvorbe strategických zámerov SR v bezpečnostnej a obrannej oblasti,
- ✓ sa zúčastňuje na rokovaní orgánov NATO a v súlade s pokynmi príslušných ústredných orgánov štátnej správy presadzuje záujmy SR,
- ✓ zabezpečuje styk s orgánmi a agentúrami NATO, s delegáciami členských štátov a misiami partnerských štátov pri NATO,
- ✓ informuje príslušné orgány o činnosti a aktivitách v NATO a o stanoviskách k bezpečnostnej situácii vo svete,
- ✓ zabezpečuje organizačnú i obsahovú podporu predstaviteľom SR, zúčastňujúcim sa na rokovaní s predstaviteľmi NATO a v orgánoch a agentúrach NATO,
- ✓ vykonáva koordinačnú, stykovú, analytickú a spravodajskú činnosť.

15 rokov na prvej priečke

Nemecko je z hľadiska exportu stále náš najvýznamnejší partner

V MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOCH JE LEN MÁLO KRAJÍN, OD KTORÝCH BY ZÁVISEL EKONOMICKÝ RAST, BEZPEČNOSŤ A POSTAVENIE SLOVENSKA V HLAVNÝCH INTEGRAČNÝCH PROCESOCH NA KONTINENTE V TAKEJ MIERE, AKO JE TOMU V PRÍPADE NEMECKEJ SPOLKOVEJ REPUBLIKY. DVOJSTRANNÉ VZŤAHY S TOUTO KRAJINOU SÚ OD VZNIKU SAMOSTATNÉHO SLOVENSKA V ROKU 1993 POVAŽOVANÉ ZA JEDNU Z PRIORÍT ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR. OBIDVA ŠTÁTY CHARAKTERIZUJÚ SVOJE VZÁJOMNÉ VZŤAHY AKO PRIATEĽSKÉ, BEZ OTVORENÝCH OTÁZOK. V HIERARCHII BILATERÁLNYCH VZŤAHOV NEMECKO NAĎALEJ VNÍMA SLOVENSKO AKO (V POLITICKOM ZMYSLE) „SUSEDNÚ KRAJINU“, OPĀTUJÚC TAKÉTO INTUITÍVNE VNÍMANIE NA STRANE SR.

SILNÉ POSTAVENIE NEMECKA

Vysokú úroveň slovensko-nemeckých vzťahov podčiarkuje hospodársky rozmer vzájomnej spolupráce. Nemecko patrí už tradične medzi najvýznamnejších hospodárskych partnerov Slovenska. V roku 1998 postúpilo na prvé miesto v zahraničnom obchode SR a odvtedy si s výrazným odstupom udržiava svoju vedúcu pozíciu. O silnom postavení Nemecka hovorí aj skutočnosť, že objem nášho exportu dosahuje hodnotu ako vývoz do Česka a Poľska spolu, hoci sú druhou a tretou najdôležitejšou krajinou v slovenskom exporte. Nemecko sa v roku 2013 podieľalo na celkovom slovenskom exporte 21,27 % a na importe 16,59 % (v nemeckých štatistikách sa SR nachádza na 22. mieste z pohľadu importu i exportu). Ekonomické oživenie, ku ktorému dochádza po období stagnácie, vyvolanej globálnou finančnou a hospodárskou krízou, ako aj dynamika rastu zahraničného obchodu Nemecka, sa v ostatnom období (2010–2012) výrazne pozitívne prejavili na našej vzájomnej obchodnej bilancii. V roku 2013 sme zo Slovenska do Nemecka vyviezli tovary v hodnote 13,6 mld. eur. Dovozy z Nemecka predstavoval sumu 9,33 mld. eur. Obrat vzájomnej obchodnej výmeny dosiahol hodnotu 22,9 mld. eur. Potvrdením dynamiky rastu je aj fakt, že rast exportu oproti roku 2009 (cca. 8 mld. eur) v roku 2014 dosiahne takmer dvojnásobok (predpoklad 14,5 – 15,0 mld. eur).

CIEĽOM JE DIVERZIFIKÁCIA EXPORTU

Rast slovenského exportu a pokles importu sa prejavil aj na našej vzájomnej obchodnej bilancii, ktorá vzrástla v roku 2013 na hodnotu 4,2 mld. eur. Za rok 2013 slovenský vývoz do Nemecka stúpol v porovnaní s rovnakým obdobím prechádzajúceho roka o 304,6 mil. eur. Týkalo sa to najmä vývozu komodít, ako sú elektrické zariadenia, prístroje a spotrebiče, automobily, základné kovy a výrobky z nich, kaučuk a výrobky z neho.

Ak sa pozrieme na štruktúru slovenského exportu do Nemecka, musíme konštatovať, že dve položky (elektrické zariadenia a vozidlá) tvoria až 67 % v exporte a 53 % v importe. V skutočnosti to znamená, že tieto komodity dovezieme, následne spracujeme,

dodáme im pridanú hodnotu a vyvezieme späť do Nemecka. Faktom však zostáva, že exportno-importnú politiku si robia nemecké nadnárodné spoločnosti a Slovensko má v nej len malú rozhodovaciu právomoc. Vysoký podiel závislosti od nemeckého strojárkeho a automobilového priemyslu skrýva v sebe nebezpečenstvo – ak sa tieto odvetvia v Nemecku dostanú do recesie, dopady okamžite pocíti aj Slovensko. Preto snahou Sekcie hospodárskej spolupráce Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ako aj nášho Zastupiteľského úradu v Berlíne a ostatných organizácií na Slovensku je vyššia diverzifikácia slovenského exportu a podpora najmä malých a stredných podnikateľov.

Na druhej strane dovoz tovarov a služieb z Nemecka za rovnaké obdobie klesol o 514 mil. eur. Komoditná štruktúra našej bilaterálnej relácie zostala v zásade nezmenená.

TRETÍ NAJVÝZNAMNEJŠÍ INVESTOR NA SLOVENSKU

Nemecko je tretím najvýznamnejším zahraničným investorom na Slovensku. Kumulovaná hodnota majetkovej účasti a reinvestovaného zisku nemeckých spoločností v SR dosiahla v roku 2013 výšku 4,103 mld. eur. Na Slovensku pôsobí viac ako 500 nemeckých

Na veľtrhu v Hannoveri - (sprava) obchodný radca Jaroslav Vala zo ZÚ Berlín a veľvyslanec Igor Slobodník.

spoločností s ročným obratom 22 mld. eur a 94 tisíc pracovníkmi. Nemecké investície v ostatných rokoch smerovali najmä do oblasti automobilového, elektrotechnického, strojárského priemyslu, energetiky a finančného sektora.

Z pripravovaných a realizovaných projektov možno spomenúť expanziu spoločnosti Deutsche Telekom a investičný program spoločnosti Volkswagen Slovakia (rozšírenie produkcie, nová lisovňa, produkcia vozidiel VW Up, VW E-Up, nová zvarovňa a nová linka na výrobu ďalšieho nového radu terénnych vozidiel), zvyšovanie výrobných kapacít a rozširovanie výskumno-vývojovej základne gumárskej spoločnosti Continental vo Zvolene a Púchove (do roku 2016 o 600 miest). Alebo tiež zámer spoločnosti ThyssenKrupp vstúpiť investične do regiónu strednej a východnej Európy, plány leteckej spoločnosti Air Berlin investovať do košického letiska a firmy Bosch, ktorá uvažuje s rozširovaním výroby alternátorov pre automobilový priemysel.

CHCEME INVESTÍCIE S VYŠŠOU PRIDANOU HODNOTOU

Najvýznamnejšie slovenské spoločnosti s nemeckým equity kapitálom.

Volkswagen Slovakia, Siemens Slovensko, Continental, Getrag Ford Transmissions Slovakia, Leoni, Slovak Telekom, Západoslovenská energetika, Východoslovenská energetika, RWE IT, NAFTA, Allianz Slovenská poisťovňa, Hella, PSL, Fermas, INA – Schaeffler, Lidl Slovenská republika, ZF Sachs Slovakia, Jons Manville Slovakia, Sauer-Danfoss, Kaufland Slovenská republika, E.ON Elektrárne.

Vzhľadom na štruktúru nemeckého hospodárstva, objem a dynamiku zahranično-obchodnej výmeny a investičnej spolupráce, ako aj skutočnosť, že najsilnejšia ekonomika Európy je jedným z lídrov v oblasti výskumu, vývoja a nových technológií, je prioritou aktivít

Zastupiteľského úradu v Berlíne v oblasti ekonomickej dimenzie v nemeckom teritóriu uchádzať sa o priame zahraničné investície s vyššou pridanou hodnotou v existujúcej priemyselnej infraštruktúre, vytvárať predpoklady pre rozvoj ďalších odvetví slovenského hospodárstva (informačné a komunikačné technológie, energetika) a rozvíjať spoluprácu relevantných slovenských a nemeckých subjektov v oblasti výskumu a vývoja (R&D) a priemyselných inovácií. Pozitívne možno oceniť aktívne pôsobenie Slovensko-nemeckej priemyselnej a obchodnej komory (DSIHK) v Bratislave, ktorá sa profiluje najmä ako partner pre nemecké subjekty, pôsobiace resp. zvažujúce vstup na slovenský trh.

Z aktuálne plánovaných, resp. už realizovaných projektov v oblasti ekonomickej dimenzie možno spomenúť konzultácie k problematike automobilového priemyslu (VDA a ZAP SR), e-mobility, ktorých konkrétnym výsledkom je etablovanie formátu Slovenskej platformy pre e-mobilitu podľa vzoru nemeckej národnej platformy, viaceré podujatia zamerané na výmenu skúseností s implementáciou energetickej koncepcie, systémom podpory a zavádzania obnoviteľných zdrojov energie. Slovensko sa po prvý raz v 2013 zúčastnilo na prestížnom medzinárodnom veľtrhu informačných technológií CeBIT svojim národným stánkom. Taktiež po prvý raz v histórii sa Slovensko zúčastnilo svojim oficiálnym stánkom na výstave Automechanika 2014, ktorá sa konala vo Frankfurtu. Z významných podujatí v ostatnom období by som spomenul slávnostné podpísanie „Memoranda o porozumení medzi vládou SR a predstaviteľmi Continental AG“, v ktorom sa nemecká strana zaviazala preinvestovať na Slovensku 250 mil. eur a vytvoriť 600 nových pracovných miest. Súčasťou investície bude aj vytvorenie výskumno-vývojovej základne v Púchove/Zvolene a jej ďalší rozvoj. Za úspešný tiež môžeme považovať seminár, ktorý zorganizovala Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) v spolupráci s našim ZÚ v Düsseldorfe pre japonské firmy, investujúce v Nemecku. Zúčastnili sa ho tri desiatky investorov, z ktorých niektorí už kontaktovali SARIO na Slovensku s požiadavkou o ďalšie informácie.

Text: Jaroslav Vala. Fotografie z archívu MZVaEZ SR, VW Slovakia.

Lakovňa bratislavského závodu VW Slovakia.

Slovensko-nemecká ekonomika v číslach

Zahraničný obchod SR-NSR v mil. eur.

	2009	2010	2011	2012	2013
Vývoz	7988,7	9291,3	11494,3	13272,7	13577,3
Dovoz	6460,0	7519,9	8868,6	9850,7	9336,7
Obrat	14448,7	16811,2	20362,9	23123,4	22916,0
Saldo	1528,7	1771,5	2625,7	34422,0	4204,6

Najvýznamnejšie komodity slovenského
vývozu a dovozu týkajúceho sa NSR v roku 2013 (mil. eur).

KOMODITA SITC 2	VÝVOZ	DOVOZ	PODIEL NA CELKOVOM EXPORTE	PODIEL NA CELKOVOM IMPORTE
ELEKTRICKÉ ZARIADENIA, PRÍSTROJE A SPOTREBIČE	4609,6	2 939,0	34,0 %	31,5 %
CESTNÉ VOZIDLÁ	4236,4	2 021,8	33,0 %	21,7 %
ZÁKLADNÉ KOVY A VÝROBKY Z NICH	1063,5	1 133,9	7,8 %	12,1 %
KAUČUK A VÝROBKY Z NEHO	930,1	885,1	6,9 %	9,5 %
OBUV	366,7	17,5	2,7 %	0,2 %
RÔZNE PRIEMYSELNÉ VÝROBKY	368,6	163,4	2,7 %	1,8 %
TEXTIL A TEXTILNÉ VÝROBKY	307,8	237,6	2,3 %	2,5 %
BUNICINA Z DREVA	141,7	130,5	1,0 %	1,4 %
VÝROBKY CHEMICKÉHO PRIEMYSLU	366,4	634,2	2,7 %	6,8 %
VÝROBKY Z KAMEŇA, SADRA, CEMENT, KERAMI- KA	152,6	125,2	1,1 %	1,3 %
NERASTNÉ VÝROBKY	260,7	151,0	1,9 %	1,6 %
OPTICKÉ A MERACIE PRÍSTROJE	136,2	290,8	1,0 %	3,1 %
DREVO A VÝROBKY Z DREVA	110,9	40,6	0,8 %	0,4 %

Prílev priamych zahraničných investícií z NSR.

	KUMULOVANÝ STAV (MIL. EUR)	PORADIE
2008	4968	3.
2009	4752	2.
2010	4536	3.
2011	4868	3.
2012	4920	3.
2013	4103	3.

Montážna hala bratislavského
závodu VW Slovakia.

„Memorandum o porozumení medzi vládou SR a predstaviteľmi
Continental AG“ podpisujú (zľava) premiér Robert Fico
a Nikolai Seltzer, člen predstavenstva.

Slovensko hľadá značku krajiny

Verejná diskusia prebieha naďalej - každý názor je vítaný

TVORBU ZNAČKY KRAJINY (NATION BRANDING) POVAŽUJÚ V SÚČASNOSTI VÝZNAMNÍ ZAHRA-
NIČNÍ ODBORNÍCI ZA DÔLEŽITÚ SÚČASŤ ZAHRANIČNOPOLITICKÉHO PÔSOBNIA ŠTÁTOV. PATRÍ
MEDZI NÁSTROJE VYTŤVÁRANIA TZV. MÄKKEJ MOCI (SOFT POWER) A PREDSTAVUJE JEDEN ZO
SPÔSOBOV, AKO PRISPIEŤ K POZITÍVNEMU VNÍMANIU KRAJINY V ZAHRANIČÍ. PODOBNE AKO INÉ
ŠTÁTY, AJ SLOVENSKO SA POSTAVILO K TEJTO VÝZVE ČELOM.

Pokusov o prípravu značky krajiny bolo od vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 hneď niekoľko, avšak až donedávna žiadna z týchto aktivít nevedla k úspešnému riešeniu. Približne od roku 2009 sa dá sledovať séria systematických krokov, ktoré podľa hodnotenia viacerých odborníkov priviedli Slovensko zatiaľ najbližšie k vzniku jeho modernej, úspešnej značky.

ÚSPEŠNE USKUTOČNENÉ KROKY

Aký je teda súčasný stav nášho brandingu a čo sa v rokoch 2009 až 2014 podarilo Ministerstvu zahraničných vecí a európskych záležitostí zrealizovať? Prvým krokom bolo zistenie súčasného stavu – analyzovať aktuálne vnímanie Slovenska v zahraničí, s cieľom identifikovať jeho slabé a silné stránky, príležitosti, ale aj ohrozenia. V rokoch 2009 až 2012 tak vďaka podpore rezortu diplomacie vznikli nasledovné štúdiá: Analýza slabých a silných stránok prezentácie vybraných subjektov SR (r. 2009), Prieskum vnímania SR honorárnymi konzulmi a Slováckmi žijúcimi v zahraničí (r. 2009), Imidž Slovenska z pohľadu zahraničia (r. 2012), ako aj prieskum Anholt-GfK Roper Index národných značiek 2011, ktorý zakúpila Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SACR).

Nasledujúcim krokom bola analýza úspešných stratégií iných štátov – ako pristupujú k brandingu krajiny, ktoré patria vo svete medzi najpozitívnejšie vnímané? Získané poznatky boli spracované v štúdiu Branding krajiny: skúsenosti Nórska, Švédska a Fínska (r. 2012).

Ďalším významným krokom pri tvorbe značky Slovensko bol vznik materiálu Slovensko, krajina s potenciálom (r. 2012). Uvedená

štúdia predstavila ideový koncept prezentácie Slovenska, moderným jazykom napísaný príbeh mladej a úspešnej európskej krajiny.

DESAŤ KONKRÉTNÝCH RÁMCOV

Na tento príbeh priamo nadviazali ďalšie kroky, ktoré rezort diplomacie v oblasti brandingu Slovenska podnikol. V roku 2013 vznikla štúdia Branding Slovenska. Od ideového konceptu k posolstvám a komunikácii, ktorá s využitím metodológie fokusových skupín zúžila ideový koncept a priniesla návrh desiatich konkrétnych rámcov, ktoré by SR mala využívať pri svojej prezentácii v zahraničí.

S akými návrhmi autori prišli? Slovensko popisali ako krajinu bohatú na zaujímavé kontrasty, ktoré sú výnimočné aj tým, že sú koncentrované na malom území, krajinu, ktorá sa progresívne vyvíja a stále sa v nej niečo deje. Slováci sú zasa zobrazení ako inovatívni,

tvoriví a šikovní ľudia, ktorí sú na jednej strane výrazne prispôsobiví, no zároveň sa neboja mať globálne ambície. Autori identifikovali a bližšie popísali aj ďalšie atribúty, z ktorých je možné vychádzať pri brandingu Slovenska, ako napríklad našu autentickosť, emocionálnosť a vzťah k folklóru.

V roku 2014 rezort diplomacie podporil vypracovanie dvoch vizuálnych štúdií, v ktorých študenti umelecky zameraných univerzít rozpracovali vyššie uvedené posolstvá do podoby prvých náčrtov/skíc. Hlavné ťažisko príprav brandingu Slovenska však aktuálne spočíva v prebiehajúcej verejnej diskusii.

VEREJNÁ DISKUSIA O ZNAČKE SLOVENSKA

Kľúčovou aktivitou v oblasti brandingu, ktorú rezort diplomacie podporil v roku 2014, je projekt komunikácie so slovenskou verejnosťou o identite a prezentácii našej krajiny. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR vychádza z presvedčenia, že úspešná môže byť len taká značka krajiny, s ktorou sa identifikujú jej občania.

Primárnym nástrojom verejnej diskusie je portál www.BrandingSlovenska.com, ktorý bol spustený koncom júla 2014. Portál prináša video-rozhovory a blogové príspevky osobností, ktorých úspešná kariéra je previazaná so Slovenskom, ako aj doteraz vypracované návrhy ideového konceptu, komunikačných rámcov a grafických skíc. Používatelia portálu majú možnosť komentovať obsah, pridávať vlastné návrhy, a najmä,

môžu sa vyjadriť prostredníctvom komplexného dotazníka. V záujme nadviazania dlhodobiejšieho kontaktu s používateľmi a v snahe zvýšiť legitimitu výsledkov diskusie, podmienkou účasti v nej je jednoduchá registrácia.

Hlavným cieľom verejnej diskusie je získať názor širšej aj odbornej verejnosti na otázku, či Slovensko potrebuje svoju značku a ak áno, s akými posolstvami by mala byť spájaná a aké by malo byť jej vizuálne stvárnenie. Prvá etapa verejnej diskusie bude prebiehať do konca roku 2014 a získaná spätná väzba bude dôležitým vstupom pre prípravu zadania na tvorbu novej značky Slovenska. Pokiaľ bude proces brandingu pokračovať podľa plánu, už v roku 2015 by sa SR mohla prezentovať svetu pod novou, modernou značkou.

PREČO TO VŠETKO ROBÍME?

Je pravdou, že známa a pozitívne vnímaná krajina dokáže ľahšie vzbudiť dlhodobú dôveru u strategických zahraničných investorov, alebo priťahovať väčšie množstvo turistov. Aj domácim podnikateľom sa lepšie presadzuje na zahraničných trhoch, ak je ich značka podporená silným brandom krajiny. Branding má však aj hlbšiu rovinu.

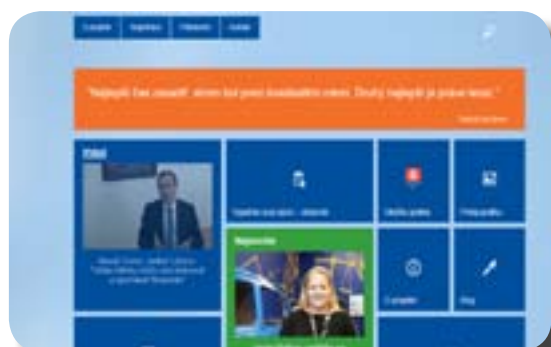
Tento proces je totiž aj o budovaní vzťahu občanov ku krajine, v ktorej žijú, o tom, či sa s ňou vedia identifikovať. O tom, či svoju krajinu chceme reálnymi skutkami posúvať vpred. Najlepšími ambasádormi krajiny sú vždy jej občania. Práve táto hlbšia rovina je druhým dôležitým dôvodom, prečo rezort diplomacie rozvíja verejnú diskusiu o značke Slovenska. Identifikujú sa naši občania so Slovenskom, vnímajú ho pozitívne?

Majú chuť ho prostredníctvom vlastných občianskych iniciatív aj rozvíjať?

Branding Slovenska by nemal skončiť „len“ reklamnou kampaňou, novými brožúrami, peknými posolstvami a vizuálmi, na ktorých sa dokážeme zhodnúť. Iste, zjednotená a profesionálne pripravená prezentácia štátu smerom k domácim občanom a zahraničiu bude významným pokrokom. Ešte dôležitejšie je rozvíjať vzťah verejnosti, odborníkov

a politikov k našej krajine. Vieť diskusiu o identite Slovenska a o tom, ako ju môže pozitívne ovplyvniť každý z nás.

Text: Elena Mallicková a Ondrej Gažovič, fotografie z archívu MZVaEZ SR a SACR.

Vážení čitatelia časopisu Svet a my,

pekne Vás pozdravujem z Nairobi, ktoré má iba o málo väčšiu nadmorskú výšku ako tatranský Sliezsky dom (takmer 1800 m), a z Kene, ponúkajúcej takmer všetky turistické atrakcie (pláže, pohoria, jazerá, rieky, národné parky/safari, historické pamiatky). Z ekonomického hľadiska je Keňa lídrom regiónu východnej a strednej Afriky, najmä vo finančných, komunikačných a dopravných

službách, s ročným rastom HDP nad 5 %. Dnes ju však charakterizujú aj zvýšené bezpečnostné riziká, vysoká miera korupcie a bežnej kriminality, vysoká nezamestnanosť (až 40 %), veľké sociálne rozdiely a ďalšie výzvy.

Východná Afrika a Keňa sú pre bežného občana SR geograficky, historicky i kultúrne vzdialené a málo známe. Preto, celkom logicky, dlhodobo nepatrili medzi priority zahraničnej politiky SR.

V ostatnom období postupne dochádza ku kvalitatívnym zmenám s pozitívnym dopadom na dvojstranné kensko-slovenské vzťahy. Hlavným akceleratorom uvedených zmien je oficiálna rozvojová pomoc, ktorú SR poskytuje Keni už dvanásť rok, pričom slovenské mimovládne rozvojové organizácie ju „objavili“ už v roku 1995. Za celé toto obdobie si SR svojou angažovanosťou (najmä v zdravotníctve, vzdelávaní, poľnohospodárstve a vidieckom rozvoji) získala v Keni mnoho obdivovateľov a nových priateľov. Finančné vyjadrenie už zrealizovaných projektov Slovak Aid v Keni (vyše 7,5 mil. USD za roky 2005 – 2013) určite nie je bez zaujímavosti, ale zďaleka

dostatočne nevyznieva o konkrétnom dopade našej pomoci v znevýhodnených regiónoch a komunitách. Napriek už spomínanej geografickej vzdialenosti, historickým

Odovzdávanie zdravotníckej techniky pre Gynekologicko-pôrodnú nemocnicu Puwmani v Nairobi 6.5.2014.

a kultúrnym odlišnosťami sa čoraz výraznejšie ukazuje, že Keňania a Slováci dokážu veľmi zmysluplne vzájomne spolupracovať, ba dokonca, že majú nemálo spoločného (priateľskosť, pohostinnosť, otvorenosť). Pôjdem v tomto hodnotení ešte ďalej: Keňa je v Afrike pre Slovensko strategickým partnerom, a to zďaleka nielen v rozvojovej agende.

Imperatívom doby je rozšírenie obchodno-ekonomickej spolupráce a jej užšie prepájanie s rozvojovými aktivitami. Nikde inde v Afrike nemá na to Slovensko lepšie predpoklady. Navyše, Afrika je z ekonomického hľadiska dnes právom považovaná za kontinent

21. storočia, čo jasne vidíme aj na čoraz intenzívnejšom angažovaní sa Číny, USA, Indie, či Brazílie. Najperspektívnejšími sektormi pre slovenské podniky sú energetika (vrátane jadrovej), budovanie infraštruktúry, bezpečnostná technika a strojárstvo ako také, vodné a odpadové hospodárstvo, IT sektor a poľnohospodárstvo. Okrem otvárania dverí na kenskej strane však musíme prekonávať aj viaceré výzvy na domácej strane – slovenskí podnikatelia málo poznajú Afriku, obávajú sa rizík, často nie sú ochotní vynaložiť na rozbehnutie aktivít ani menšie financie, aj napriek podpore zo strany veľvyslanectva. Posilňovanie vzájomných kontaktov, organizácia odborných podujatí a poskytovanie informácií však postupne prinášajú svoje ovocie.

Značný priestor vidíme aj pre transfer slovenských transformačných a reformných skúseností, vrátane decentralizácie verejnej správy, reformy polície, či fungovania občianskej spoločnosti. Keňa dnes prechádza podobnými procesmi.

V afrických podmienkach sa nášmu diplomatickému tímu pracuje neraz ťažko, a to nielen kvôli bezpečnostným hrozbám a iným výzvam. Na dosiahnutie každého cieľa (uskutočnenie návštevy, prijatie, podpis dohody) je potrebné vynaložiť mnohonásobne väčšiu energiu ako napríklad v Európe. Veľkou hrdosťou a radosťou ma však každodenne naplňa práca slovenských rozvojových pracovníkov v Keni, Južnom Sudáne i ďalších krajinách regiónu (Burundi, Rwanda, Uganda, Tanzánia). Vkladajú do svojej práce to najlepšie zo seba, nechávajú v projektoch svoje srdce, neraz aj za cenu ohrozenia vlastného zdravia a osobného života. Realizácia projektových aktivít v teréne má obrovský zmysel. Podpora našich ľudí a ich práce ma motivuje zo všetkého najviac a zároveň ma veľmi obohacuje. Chcel by som sa im aj touto cestou úprimne poďakovať za vynakladané úsilie, obetavosť a profesionalitu. Slovensko na nich môže byť právom hrdé.

Rozvoj medziľudských vzťahov na rôznych úrovniach má zmysel aj v digitálnej dobe. Slováci majú na to dobré predpoklady, čo ľudia v africkej Keni úprimne oceňujú. Pozitívny príbeh Slovenska (transformácia z prijímateľa rozvojovej pomoci na donora a z menšej časti bývalej federácie na úspešnú ekonomiku) je aj pre Keňu inšpiratívny. Spojenie týchto faktorov s dlhoročnou rozvojovou spolupracou, nezaťaženou historickými alebo inými bremenami, dobrými ekonomickými možnosťami a čoraz intenzívnejšími politickými kontaktmi vytvára vhodné podmienky pre ďalší rozvoj vzájomných vzťahov.

Michal Mlynár, veľvyslanec SR v Keni.

Vystúpenie na prípravnej konferencii Rady guvernérov k podpore remeselníckych profesií v Keni 12.6.2014.

Slovenskí diplomati v Bruseli do novej budovy

Výkon predsedníctva SR v Rade EÚ si žiada väčšie priestory

SLOVENSKO BUDE V DRUHEM POLROKU 2016 PREDSEDAŤ RADE EURÓPSKEJ ÚNIE, KDE SÚ ZASTÚPENÉ VŠETKY ČLENSKÉ ŠTÁTY. PÔJDE O HISTORICKÝ PRVÉ SLOVENSKÉ PREDSEDNÍCTVO, KTORÉHO ÚSPEŠNÉ ZVLÁDNUTIE SI VYŽADUJE NÁROČNÚ PRÍPRAVU, PREDOVŠETKÝM VYTVORENIE PERSONÁLNYCH, OBSAHOVÝCH A LOGISTICKÝCH PODMIENOK.

Aktuálne priestory stáleho zastúpenia SR pri Európskej únii v Bruseli (ďalej len „SZ EÚ Brusel“) v budove, postavenej v sedemdesiatych rokoch minulého storočia (úžitková plocha 4239,74 m²), slúžia na plnenie štandardných úloh. Na výkon predsedníctva s jeho výraznými nárokmi na počet personálu a priestorové požiadavky však budova nevyhovuje nielen z kapacitných dôvodov, ale aj kvôli zastaranej infraštruktúre, preto si vyžaduje celkovú rekonštrukciu. Možnosti riešenia boli iba dve – kúpa nového objektu alebo dočasný prenájom.

Aktuálne priestory Stáleho zastúpenia SR pri Európskej únii v Bruseli.

POŽIADAVKY NA VHODNÝ OBJEKT BOLI JASNÉ

Kritériá, ktoré by mali spĺňať priestory pre výkon predsedníctva SR v Rade EÚ:

- ✓ Vyhovovať kapacitným požiadavkám: súčasná budova SZ EÚ Brusel je dimenzovaná približne na 90 pracovných miest. Počas výkonu slovenského predsedníctva by mal celkový stav zamestnancov v Bruseli presiahnuť úroveň dvojnásobku kapacity budovy.
- ✓ Objekt by mal disponovať adekvátnymi kancelárskymi, rokovacími, reprezentačnými a inými priestormi, a to všetko v súlade s legislatívou platnou v Belgickom kráľovstve a v Slovenskej republike.
- ✓ Logistická dostupnosť budovy: v podmienkach Bruselu to znamená nachádzať sa v „európskej štvrti“ LEOPOLD II, kde sídli väčšina inštitúcií EÚ. Akékoľvek umiestnenie mimo tejto štvrte by sa negatívne odrazilo voči zamestnancom, inštitúciám EÚ a paralyzovalo by činnosť úradu, najmä počas stretnutí na vysokej úrovni. Hľadanie vhodnej budovy sa uskutočnilo v niekoľkých krokoch. Predovšetkým prebehla séria rokovaní s viacerými realitnými kanceláriami, ktoré už mali skúsenosti so zabezpečovaním priestorov pre predsednícke krajiny. Cieľom uvedeného prieskumu bolo identifikovať východiskové podmienky na trhu s nehnuteľnosťami v Bruseli. V ďalšom kroku vybraná realitná kancelária CBRE spracovala podkladovú štúdiu s návrhom riešení na základe podmienok a kritérií stanovených SZ EÚ Brusel.

Prenajatá budova v Bruseli, ktorá posluží počas predsedníctva SR v Rade EÚ.

Otvorené kancelárske priestory sú najhospodárnejším riešením.

PRENÁJOM JE NAJVÝHODNEJŠIE RIEŠENIE

Štúdia konštatovala, že kúpa objektu je vhodným riešením z dlhodobého hľadiska, vyžaduje si však vysokú vstupnú investíciu. Navyše, výber vhodnej budovy obmedzuje nízka disponibilita nehnuteľností, ktoré by vyhovovali požiadavkám, potrebným na zabezpečenie úloh počas prípravy a výkonu predsedníctva. Nemenej dôležitým hodnoteným kritériom bol aj nárast cien nehnuteľností vo štvrti LEOPOLD II v období od roku 2004. Pri vhodných budovách na predaj sa ceny, v závislosti od umiestnenia a technického stavu, pohybovali v rozpätí medzi 2100 a 4000 eur/m² a viac. Preto štúdia zároveň konštatovala, že berúc do úvahy krátkodobé hľadisko, vhodnejším riešením by bol prenájom priestorov. Následne SZ EÚ Brusel vykonalo prieskum trhu. Boli uskutočnené dva samostatné procesy hľadania vhodných objektov: prvý so zameraním na potenciálnu kúpu objektu, druhý sa týkal možnosti prenájmu. Analýzou výsledkov uskutočneného prieskumu sa ukázalo, že jediným riešením, spĺňajúcim všetky vopred stanovené kritériá, je prenájom budovy na krátke časové obdobie (minimálne na tri roky). Ďalším štúdiom možností a rokovaniami s partnermi bol ako najlacnejšie riešenie identifikovaný prenájom otvorených kancelárskych priestorov (open space).

SŤAHOVANIE UŽ NA JAR 2015

Výsledky uskutočnených prieskumov trhu umožnili vybrať budovu neďaleko súčasného SZ EÚ Brusel, ktorá kapacitne a logisticky vyhovuje potrebám a požiadavkám SR počas prípravy a výkonu predsedníctva. Následne ako vyvrcholenie výberovej fázy bolo podpísanie zmluvy s majiteľom budovy v júli tohto roka. Na základe zmluvných

Rekonštrukčné práce v prenajatej budove pokračujú.

podmienok musí majiteľ prenajať budovu zariadenú, podľa vyšpecifikovaných požiadaviek. Budova má 8 poschodí s celkovou úžitkovou plochou 7635 m².

V súčasnosti prebieha realizačná fáza, v rámci ktorej sa dokončí dispozičné riešenie priestorov; dobudujú sa priečky, nainštaluje sa infraštruktúra a bezpečnostný systém. Táto fáza sa ukončí presťahovaním SZ EÚ Brusel a jeho pôsobením od 1. marca 2015 v nových priestoroch na Avenue de Cortenbergh 105-107. Dočasný prenájom nového objektu počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ zároveň vytvára vhodnú príležitosť pre komplexnú rekonštrukciu a modernizáciu jestvujúcej budovy SZ EÚ Brusel, ktorá nespĺňa aktuálne ekologické, sanitárne, bezpečnostné a technické normy.

Foto: Anna Hrabovská.

K začiatku marca 2015 by malo byť všetko pripravené na sťahovanie.

P. Tsarouchis: Komunikácia bez politického obsahu je prázdna

SLOVENSKO UŽ ONEDLHO – V JÚLI 2016 – ZASADNE NA PREDSEDNÍCKU STOLIČKU V RADE EURÓPSKEJ ÚNIE. NAŠA DIPLOMACIA V RÁMCI PRÍPRAV KONZULTUJE AJ S KRAJINAMI, KTORÉ MAJÚ PREDSEDNÍCKU SKÚSENOSŤ ZA SEBOU. PETROS TSAROUCHIS Z GENERÁLNEHO SEKRETARIÁTU PRE INFORMÁCIE A KOMUNIKÁCIE ZODPOVEDAL ZA KOMUNIKAČNÚ STRATÉGIU GRÉCKEHO PREDSEDNÍCTVA (JANUÁR – JÚN 2014) A BOL JEHO HOVORCOM. PREDSEDNÍCTVO JE ŠANCA, AKO UKÁZAŤ, ŽE BRUSEL JE AJ V BRATISLAVE, POVEDAL POČAS PRACOVNÝCH KONZULTÁCIÍ V BRATISLAVE ZAČIATKOM OKTÓBRA TOHTO ROKA.

Aké priority si grécke predsedníctvo stanovilo pri tvorbe a realizácii komunikačnej stratégie?

Hlavnou ambíciou bolo priblížiť naše politické priority medzinárodnej aj domácej verejnosti, teda vysvetliť ich význam európskemu i gréckemu občanovi. Obsahovo sme akcentovali témy súvisiace so sociálnou politikou, s kohéziou, ekonomickým rastom, ďalšou integráciou eurozóny, ale aj otázku migrácie a solidarity v tejto oblasti či morské politiky s ich horizontálnym dopadom. Formálne sme dbali na to, aby naše posolstvá boli zrozumiteľné a blízko občanovi. Myslím si, že ak komunikácia nemá politický obsah, ide o prázdnu konštrukciu. Inými slovami, jej úlohou je vysvetliť reálne politické výsledky čo najširšej verejnosti. V tomto ohľade sme boli úspešní. Grécke predsedníctvo má na konte 67 politických dohôd, ktoré sme komunikovali rôznymi prostriedkami. Počet článkov či referencií odzrkadľuje spomínaný úspech.

Ako sa líšil prístup k zahraničným a domácim médiám?

Pri domácich médiách a verejnosti sme sa snažili sprostredkovať pozitívne správy a údaje – najmä z našej ekonomickej a fiškálnej oblasti, aby sme vysvetlili, že ide o spoločný výsledok obetí zo strany Grékov aj európskej solidarity. Medzinárodnej verejnosti sme zasa chceli ukázať, že Grécko je na vysokej úrovni v organizačných schopnostiach, šírení európskej agendy, či schopnosti uzatvárať zložité dohody v krátkom čase. Všetky komunikačné nástroje – web, twitter, interview, tlačové vyhlásenia či newsletter – pritom slúžili jednému cieľu a navzájom sa podporovali. Cieľom bolo komunikovať jedno jasné a zrozumiteľné posolstvo.

Ak sa obzriete späť, čo považujete za najväčšiu výzvu komunikácie predsedníctva?

Najväčšia výzva bola absencia času, časový tlak. A takisto snaha ukázať, že grécke predsedníctvo presiahlo svoju národnú dimenziu

a stalo sa ozajstnou celoeurópskou inštitúciou. Všetky výzvy sme zvládli. Napríklad čísla, ktoré ilustrujú naše digitálne komunikačné aktivity, sú obdivuhodné. Vysoká obsahová aj estetická úroveň webstránky sa odrazila na návštevnosti a kreatívnosť twitter účtu zasa na historicky najvyššom počte „followerov“.

Slovenské predsedníctvo sa koná krátko po voľbách. Myslíte si, že si to vyžaduje špecifický prístup?

Každé predsedníctvo je špecifické. Napríklad my sme mali celoeurópske voľby do Európskeho parlamentu, a preto prakticky iba štyri mesiace na uzavretie spomínaných 67 dohôd. Slovensko je zrelá demokracia a tak si nemyslím, že voľby obzvlášť ovplyvnia priebeh predsedníctva. Napokon, s prípravou predsedníctva ste už začali. Ak bude teda slovenská administratíva pripravená – o čom nepochybujem – nové politické vedenie bude mať dobré zázemie a nevidím žiadne ťažkosti.

Keby ste mali dať komunikačnému tímu slovenského predsedníctva jedno jediné odporúčanie, ako by znelo?

V prvom rade je potrebné minimalizovať nepredvídateľné udalosti tak, ako sa len dá – poznáme rozhodovacie procesy EÚ, poznáme jej agendu, je potrebné stopercentne ovládať vlastné predsednícke priority. Predsedníctvo predstavuje veľkú šancu pre celé Slovensko, pretože si môže potvrdiť obraz úspešného príbehu. Zároveň ide o šancu vysvetliť slovenskej spoločnosti, že Brusel je aj v Bratislave a Slovensko sa spolupodieľa na formovaní európskej agendy, pozitívne prispieva k veciam, ktoré sa týkajú i slovenskej verejnosti. Inými slovami, EÚ nie je mimo nás. Všetci sme jej vitálna a neoddeliteľná súčasť. Ak by sme ju jeden členský štát po druhom takpovediac rozobrali, neexistovala by. EÚ existuje, pretože sme tam aj my. Ak budú výsledky slovenského predsedníctva hmatateľné – a ja verím, že budú – pôjde o dobrý dôkaz, ktorý možno prezentovať aj občanom.

V núdzi poznáš priateľa

Nároky občanov na konzulárnu službu sa zvyšujú

Tohtoročná letná turistická sezóna opäť preverila našu pripravenosť čeliť rastúcemu dopytu po konzulárnych službách, predovšetkým zo strany slovenských občanov cestujúcich do zahraničia. Zároveň ukázala, že naši konzulárni pracovníci svojimi znalosťami, profesionalitou a empatiou dokážu poskytnúť asistenciu nielen v štandardných prípadoch. V období jún až august 2014 riešili 92 prípadov zranení našich občanov, 181 prípadov úmrtí, 288 prípadov trestných činov a 67 prípadov týkajúcich sa ochrany maloletých. Vyššie uvedené štatistické ukazovatele však reprezentujú len časť práce, s ktorou sa konzulárni pracovníci v zahraničí každodenne stretávajú.

DÔLEŽITOSŤ VČASNEJ KOMUNIKÁCIE

Naši občania, ich rodinní príslušníci či známi kontaktujú zastupiteľské úrady alebo konzulárny odbor Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR s požiadavkami, na ktoré sa všetci snažíme nájsť riešenie, prípadne navrhnúť postupnosť krokov na ich úspešnú realizáciu. Systémové riešenie v podobe zasielaných SMS správ pre prípad núdze ukázalo, že táto služba má svoje opodstatnenie. Konzulárny odbor dostáva poďakovania od našich občanov, ktorí sa v zahraničí ocitli v núdzi a včasná pomoc im moh-

la byť poskytnutá práve vďaka pohotovostnému telefónnemu číslu príslušného zastupiteľského úradu.

Pomocníkom našej práce naďalej ostáva registračný formulár, ktorý na báze dobrovoľnej registrácie umožňuje konzulárnym pracovníkam SR lokalizovať svojich občanov a v prípade nepriaznivých okolností na ne upozorniť a varovať ich pred hroziacim nebezpečenstvom, v krajných prípadoch zabezpečiť evakuáciu z postihnutých oblastí.

POMOCNÁ RUKA PRI „SLOVENSKOM MORI“

Súčasťou letnej turistickej sezóny 2014 bola aj výpomoc v teritóriu Chorvátskej republiky, konkrétne činnosť vysunutého konzulárneho pracoviska v meste Zadar na jadranskom pobreží, ktorá sa stretla s mimoriadne pozitívnou reakciou širokej slovenskej verejnosti. V mnohých teritóriách aj počas tohtoročnej sezóny podávali pomocnú ruku pri riešení najrôznejších prípadov naši honorárni konzulárni úradníci, či už to bolo pri zabezpečení tlmočenia, vydávaní náhradných cestovných dokladov, alebo pri komunikácii s miestnymi úradmi a inštitúciami.

Niektoré dopyty však dokázali vyvolať úsmev na tvárach nielen nás „konzularistov“, ale aj ostatných kolegýň a kolegov. Napríklad náš zastupiteľský úrad (ZÚ) v cyperskej Nikózii zaznamenal v neskorých nočných hodinách sťažnosť občianky, že na pláži nie je piesok, ako jej to pred kúpou ukazovali na obrázku v cestovnej kancelárii, ale je skalnatá. Od konzula žiadala, aby na pláž navozil piesok.

ZÚ v Moskve riešil prípad dvoch Slovákov, ktorých po príchode na ukrajinsko-ruskú hranicu nepustili do Ruskej federácie, pretože si na udelenie vstupného víza nalepili svoje fotografie v domnienke, že konzul na ruskej ambasáde im tam podobu tváre zabudol vytlačiť. ZÚ v Ankare zasa asistoval slovenskej turistke, ktorá sa v hoteli jedného zo známych tureckých dovolenkových

rezortov vymkla na balkóne. S kurióznymi prípadmi sa stretáva aj diplomatická služba v ústredí MZVaEZ SR, či informačné centrum konzulárneho odboru.

ROZMANITOSŤ POŽIADAVIEK JE VÝZVOU

Záverom môžeme konštatovať, že letná turistická sezóna 2014 bola z pohľadu konzulárneho odboru MZVaEZ SR mimoriadne náročná napriek skutočnosti, že počet dovolenkujúcich Slovákov v zahraničí má z roka na rok klesajúcu tendenciu (podľa Štatistického úradu SR za rok 2011 – 618 tisíc, rok 2012 – 582 tisíc, rok 2013 – 561 tisíc), požiadavky a nároky našich občanov na služby našich konzulov v zahraničí sú vyššie. Dnešný slovenský cestovateľ predtým, ako sa obráti na zastupiteľský úrad s požiadavkou o asistenciu, má ju vo väčšine prípadov vopred pripravenú a naštudovanú. Tieto požiadavky nezriedka predstavujú pre nás, pracovníkov konzulárneho odboru a vyslaných konzulárnych pracovníkov výzvy, ktoré sa snažíme bezodkladne analyzovať a v prípade potreby zapracovať do interných pokynov alebo usmernení. Preto všetkým „konzularistom“, ale najmä vyslaným kolegyniam a kolegom, patrí za vynaloženú prácu, a to nielen v období letnej turistickej sezóny 2014, veľká vďaka.

Text: Pavol Pánis. Ilustračné fotografia na str. 21 Tomáš Bokor, str. 22 Hanka Bulková.

Registrácia Slovákov na MZVaEZ SR pomohla po tragédii v Nepále

V polovici októbra tohto roka Nepál zažil pravdepodobne jednu z najväčších tragédií vo svojej histórii. Cyklón Hudhud, ktorý zasiahol Indiu, sa postaral o predčasný príchod zimného počasia do Himalájí a táto zmena vyvolala náhle snehové víchrice a početné zosuny lavín. Vyžiadali si aj obeť na životoch – zahynulo najmenej 39 horolezcov a turistov (dvaja horolezci zo Slovenska) a podľa nepálskych úradov sa podarilo zo snehového obkľúčenia zachrániť 407 ľudí.

V súvislosti s nešťastím Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR zriadilo informačnú linku – kontaktný bod pre rodinných príslušníkov slovenských občanov, ktorí sa v tom čase nachádzali v oblastiach zasiahnutých snežením a lavínami. Podľa našich údajov sa na postihnutom území nachádzalo 29 Slovákov, ktorí pred cestou vyplnili formulár dobrovoľnej registrácie MZVaEZ. Na informačnej linke sme však získali

údaje o ďalších desiatkach občanov, ktorí boli v Nepále v čase tragédie a príbuzným sa nedarilo s nimi skontaktovať. Mnohí boli na trekingoch, kde bol problém so signálom bežných mobilov.

Na základe údajov, získaných z registrácie a informačnej linky, sme vytvorili zoznam osôb. Pomohol nielen pri našej komunikácii s príslušnými nepálskymi úradmi, ale aj pri práci slovenskému honorárnemu konzulovi v Nepále a nášmu veľvyslancovi, ktorý na miesto pricestoval z Dillí. Spoločným úsilím všetkých zainteresovaných sa podarilo nadviazať kontakt so všetkými Slovákami v oblasti.

Je však skutočnosťou, že občanov, ktorí sa pred cestou zaregistrovali na MZVaEZ a uviedli aj údaje o miestach, kde boli zastihnuteľní v horských podmienkach, sa podarilo skontaktovať oveľa skôr a ich príbuzným ušetriť mnohé hodiny úzkosti a obáv o ich zdravie či život.

Každý rok stúpa počet občanov, ktorí sa v zahraničí dostávajú do ťažkostí, či už ide o prírodné a živelné katastrofy, priemyselné, ekologické a technické havárie, pandémie a epidémie, sociálno-spoločenské krízy, organizovaný zločin, terorizmus alebo ozbrojené konflikty. MZVaEZ SR na vznik krízových situácií upozorňuje našich občanov, ktorí pred cestou vyplnili registračný formulár a nachádzajú sa v daných oblastiach formou SMS, prípadne ich kontaktuje telefonicky. Na základe údajov z registračného formulára môžu zastupiteľské úrady SR v zahraničí v takýchto prípadoch poskytnúť rýchlu pomoc občanom v núdzi.

Viac informácií o systéme pomoci slovenským občanom v prípade núdze pri cestách do zahraničia nájdete na webovej stránke MZVaEZ (www.mzv.sk/Register).

Nebezpečné miesta na svete

CESTOVANIE OBČANOV SR DO ZAHRANIČIA BEZ POCITU OHROZENIA A PROBLÉMOV JE PRVORADÝM CIEĽOM REZORTU DIPLOMACIE

Život cestovateľa nezriedka prináša rôzne situácie a prekážky. Mnohí sa už presvedčili, že v trópoch je cestovanie vždy spojené s rizikom. No nielen tam! Vo svete v poslednom čase narastá počet nepokojných regiónov, kríz a vojnových konfliktov, ktoré sú pre návštevu týchto oblastí zdrojom ďalších potenciálnych možností ohrozenia. Otázka teda môže znieť: cestovať, alebo cestu radšej odložiť? A čo robiť v prípade, ak ide o pracovnú cestu, ktorej odklad napríklad nesie v sebe možné riziko premárnenia investičnej príležitosti?

SLEDOVAŤ CESTOVNÉ ODPORÚČANIA

S cieľom pomôcť občanom, prípadne im uľahčiť rozhodovanie, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR vydáva cestovné odporúčania. Cestovné odporúčanie je oficiálna informácia, ktorá je pre slovenských občanov kľúčová pred cestou do danej krajiny. Vypovedá o bezpečnosti v krajine alebo regióne a umožňuje urobiť kvalifikované rozhodnutie o tom, či cestu podniknúť, odložiť, alebo úplne zrušiť.

Cestovné odporúčania sú zverejňované na webovej stránke a na Facebooku MZVaEZ SR. Je však potrebné zdôrazniť, že vydanie cestovného odporúčania nezakladá žiadne právne nároky na odškodnenie zo strany MZVaEZ SR, napríklad klientov cestovných kancelárií za neposkytnuté služby, a podobne.

POZOR NA EBOLU A TERORISTOV

Libéria, Sierra Leone, Guinea sú pobrežné krajiny s krásnou prírodou a plážami, ktoré obmývajú vody Guinejského zálivu Atlantického oceánu. V súčasnosti ich sužuje vírus eboly, ktorá je jednou z najnebezpečnejších chorôb na svete. Je vysoko nákazlivá a spôsobuje až 90 %-nú úmrtnosť. V súvislosti s epidémiou vírusu ebola bolo už v marci roku 2014 vydané cestovné odporúčanie pre

Guineu. Aktuálne okrem Guiney odporúčame v súvislosti s vírusom ebola zvážiť nevyhnutnosť ciest aj do Libérie a Sierra Leone. Riziko nákazy predstavujú tiež cesty do Mali a na Pobrežie Slonoviny. V Etiópii vzhľadom na nelegálne pôsobenie militantných skupín aš-Šabáb, napojených na teroristickú organizáciu al-Káida, jestvuje dlhodobá hrozba teroristických útokov. Preto odporúčame zvážiť cesty do prihraničných oblastí Etiópie s Eritreou, Sudánom, Južným Sudánom i Somálskom. Skupina aš-Šabáb je známa útokom na nákupné centrum Westgate v centre Nairobi, metropoly Kene, v roku 2013. Zvýšené riziko teroristických útokov je v pobrežnej časti Kene, v meste i na ostrove Mombasa, zväčša na miestach s vysokou koncentráciou obyvateľstva (trhoviská, nákupné centrá, dopravné uzly, zábavné podniky a kostoly).

V severnej Afrike, konkrétne v Líbyi, v lete eskaloval konflikt medzi viacerými znepriatelenými ozbrojenými zložkami milícií. Tak, ako väčšina členských štátov Európskej únie, aj Slovensko evakovalo svojich občanov, ktorí prejavili záujem odísť z Líbye do bezpečia. Ostatným, ktorí zostali, stále odporúčame opustiť krajinu. Pri cestách do Tuniska i Alžírsku radíme maximálnu obozretnosť a dodržiavanie zásad zvýšenej individuálnej starostlivosti o bezpečnosť. V Alžírsku odporúčame vyhnúť sa individuálnej turistike mimo mestských aglomerácií, ktoré nie sú pod stálou kontrolou miestnych bezpečnostných zložiek. Bezpečnými oblasťami v Tunisku sú prímorské letoviská a hlavné mesto Tunis.

OPATRNE NA BLÍZKOM A STREDNOM VÝCHODE

V obľúbených egyptských letoviskách (Hurgáda, Safaga, Marsa Alam, Šarm el-Šejch a v turistických centrách v povodí Nílu južne od Luxoru) je situácia stabilizovaná. Odporúčame však zvážiť nevyhnutnosť fakultatívnych výletov do Káhiry, Alexandrie, miest delty a stredného toku rieky Níl, kde často dochádza k ozbrojeným úto-

kom na príslušníkov egyptských bezpečnostných síl, manifestáciám a demonštráciám. Radíme tiež necestovať do regiónov hraničiacich s Líbyou a do severnej a strednej časti polostrova Sinaj, v ktorých bol s účinnosťou od 25. októbra 2014 vyhlásený výnimočný stav, vrátane zákazu nočného vychádzania od 17.00 do 7.00 hod. Platnosť týchto opatrení je tri mesiace.

Bezpečnostnú situáciu v krajinách Blízkeho a Stredného východu, s výnimkou Maroka bez vydaného cestovného odporúčania, Izraela, pre ktorý platí 1. stupeň cestovného odporúčania „upozornenie“ a Palestíny s identickou bezpečnostnou situáciou ako v Izraeli, môžeme vo všeobecnosti charakterizovať ako nestabilnú, nebezpečnú, s vysokým rizikom pre organizované, ale hlavne individuálne cestovanie. Najvyšší, 4. stupeň cestovného odporúčania „okamžite opustiť krajinu“, platí už viac ako rok pre Sýriu. Vzhľadom na eskaláciu napätia a rastúcu hrozbu občianskej vojny bol 4. stupeň cestovného odporúčania vyhlásený v lete pre Irak. V októbri bolo slovenským občanom odporúčané opustiť aj Jemen.

V súvislosti s opakovanými teroristickými útokmi a hrozbami únosov cudzincov v Libanone bolo vo februári 2014 vydané cestovné odporúčanie 3. stupňa „necestovať do istých oblastí“ pre nasledovné oblasti Libanonu: južné predmestia Bejrútu, oblasť v blízkosti medzinárodného letiska Bejrút, mesto Tripolis a jeho okolie, severná časť Libanonu, severná časť údolia Bekaa, pohraničné oblasti so Sýriou. Upozorňujeme, že do oblastí južne od rieky Litani môžu cudzinci cestovať iba na základe povolenia libanonských úradov. Vstup do palestínskych utečeneckých táborov na území Libanonu je zakázaný. Identický stupeň cestovného odporúčania platí od júna 2014 pre Pakistan, predovšetkým pre mesto Karáči a provincie FATA, Khyber-Pakhtunkhwa, Balučistan a Gilgit-Baltistan. Dôrazne odporúčame zdržať sa ciest do Afganistanu. Pre Jordánsko platí najnižší stupeň cestovného odporúčania „výstraha“, preto počas ciest po krajine je rozumné chovať sa obozretne. Pri služobných

a súkromných návštevách Iránu odporúčame našim občanom striktné dodržiavať miestne právne predpisy a zvyklosti.

NÁVŠTEVA KRAJÍN ZÁLIVU BEZ MIMORIADNYCH BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK

Na cestovanie do turisticky atraktívnych Spojených arabských emirátov a Ománu, ako aj Saudskej Arábie, Kataru a Kuvajtu, ktoré môžu byť pre slovenských podnikateľov zaujímavými destináciami z pohľadu rozvoja ich podnikania, MZVaEZ SR zatiaľ

nevydalo žiadne cestovné odporúčanie. Táto skutočnosť znamená, že cestovanie a pobyt v uvedených krajinách nepredstavuje väčšie riziko, než pobyt v ktorejkoľvek bezpečnej európskej krajine.

BEZPEČNÉ LETOVISKÁ V TURECKU

Často vyhľadávané turecké letoviská v okolí miest Antalya, Side, či Alanya, nachádzajúce sa na juhu Turecka pri pobreží Stredozemného mora zostávajú aj napriek nepokojnej východnej turecko-sýrskej hranici bezpečné. Vzhľadom na zhoršenú bezpečnostnú situáciu v pohraničných regiónoch východného Turecka, súvisiacu s pretrvávajúcim konfliktom v Sýrii v blízkosti hraníc s Tureckom, odporúčame zvážiť nevyhnutnosť cestovania do tureckých miest na východe krajiny (Adana, Hatay, Gazi Antep, Şanlıurfa, Mardin, Sirnak, Hakkari), a tiež zvážiť nevyhnutnosť zdržiavať sa v 40 km pohraničnom pásme na turecko-sýrskej a turecko-irackej hranici.

VOJENSKÝ PREVRAŤ, TAJFÚNY A RADIOAKTÍVNE ŽIARENIE

Z krajín regiónu Ďalekého východu je stále aktuálne cestovné odporúčanie pre Thajsko, upozorňujúce na obmedzenia vo voľnom pohybe civilných osôb, ktoré zaviedli miestne úrady v súvislosti s vnútropolitickou situáciou v krajine. Pri cestách do regiónu, najmä však Filipín, Vietnamu, Číny, Taiwanu a Nepálu je potrebné počítať s častým výskytom extrémnych meteorologických javov (tajfúny, intenzívne zrážky, lavíny). Naďalej neodporúčame cesty do okolia jadrovej elektrárne v japonskej Fukušime.

KONFLIKT U SUSEDOV

Pre Ukrajinu platí odporúčanie zvážiť nevyhnutnosť cestovania. Do Doneckej, Luhanskej oblasti na východe Ukrajiny a na Krym odporúčame až do odvolania zrušiť alebo odložiť cestu, respektíve dané oblasti ihneď opustiť.

DOBROVOĽNÁ REGISTRÁCIA POMÔŽE V NÚDZI

A ešte rada na záver. Pred vycestovaním sa vždy oplatí stráviť niekoľko minút pri počítači a zistiť si na internete (www.mzv.sk) údaje o bezpečnostnej situácii v cieľovej krajine, prípadne aj v krajinách tranzitu. S cieľom plne využívať služby dobrovoľnej registrácie, ktoré poskytuje Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v rámci systému pomoci slovenským občanom v prípade núdze pri cestách do zahraničia, odporúčame pred cestou vyplniť registračný formulár (<https://www.mzv.sk/Register>) určený pre občanov SR, cestujúcich do zahraničia. Dobrovoľnou registráciou zjednodušíte pomoc sebe, vašim príbuzným a známym v situáciách, keď to budete naozaj potrebovať.

Poznámka: Informácie obsiahnuté v článku sú aktuálne k uzávierke čísla 3/2014 časopisu Svet a my. Autor článku ďakuje za spoluprácu kolegom z teritoriálnych odborov Politickej sekcie MZVaEZ SR za cenné rady a pripomienky.

Text: Michal Lánik. Ilustračné fotografie: Michaela Dunajská.

Prehľad vybraných štátov sveta zoradených podľa stupňa cestovného odporúčania.

ŠTÁTY S VYHLÁSENÝM 4. STUPŇOM CESTOVNÉHO ODPORÚČANIA

Irak	opustite krajinu
Libya	opustite krajinu
Sýria	opustite krajinu
Jemen	opustite krajinu

ŠTÁTY S VYHLÁSENÝM 3. STUPŇOM CESTOVNÉHO ODPORÚČANIA

Afganistan	necestovať
Libanon	necestovať do určitých oblastí
Pakistan	necestovať do určitých oblastí
Somálsko	necestovať
Južný Sudán	necestovať
Mali	necestovať do určitých oblastí
Japonsko	necestovať do určitých oblastí

ŠTÁTY S VYHLÁSENÝM 2. STUPŇOM CESTOVNÉHO ODPORÚČANIA

Egypt	zvážiť nevyhnutnosť cestovania do určitých oblastí
Eritrea	zvážiť nevyhnutnosť cestovania
Guinea	zvážiť nevyhnutnosť cestovania
Haiti	zvážiť nevyhnutnosť cestovania
Keňa	zvážiť nevyhnutnosť cestovania do určitých oblastí
Libéria	zvážiť nevyhnutnosť cestovania
Nepál	zvážiť nevyhnutnosť cestovania do určitých oblastí
Nigéria	zvážiť nevyhnutnosť cestovania do určitých oblastí
Sierra Leone	zvážiť nevyhnutnosť cestovania
Thajsko	zvážiť nevyhnutnosť cestovania
Tunisko	zvážiť nevyhnutnosť cestovania do určitých oblastí
Turecko	zvážiť nevyhnutnosť cestovania do určitých oblastí
Ukrajina	zvážiť nevyhnutnosť cestovania

ŠTÁTY S VYHLÁSENÝM 1. STUPŇOM CESTOVNÉHO ODPORÚČANIA

Alžírsko	výstraha
Etiópia	upozornenie
Izrael	upozornenie
Jordánsko	výstraha
KĽDR	upozornenie

SÚZA na Drotárskej ceste končí

Rozsiahla transformácia prinesie organizačné zmeny, no nedotkne sa kvality služieb

Už 21 rokov pôsobí Správa účelových zariadení (SÚZA) v budove na Drotárskej ceste 46 v Bratislave. Základným predmetom jej činnosti ako príspevkovej organizácie je v súlade so Zriaďovacou listinou zabezpečovať služby pre svojho zriaďovateľa – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Za uplynulé obdobie poznala a využívala služby SÚZA celá generácia diplomatov, zamestnancov, návštevníkov a hostí rezortu diplomacie. Vzhľadom na povinnosť uvoľniť budovu pre potreby jej terajšieho majiteľa Ministerstva vnútra SR do 2. februára 2015 nastala nová situácia, ktorá si vyžiadala rozsiahlu transformáciu činnosti SÚZA.

SÚZA má v súčasnosti 134 zamestnancov, ktorí pôsobia na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR) v Bratislave na Hlbokej ceste 2, na Drotárskej ceste 46 a v hoteli Slovenský dom pri Zastupiteľskom úrade SR v Moskve (na ilustračnej fotografii).

ŠIROKÝ OKRUH ČINNOSTÍ

Okruh činností, ktoré zamestnanci zabezpečujú, je široký.

1. Služby súvisiace so zabezpečením chodu prevádzky objektov MZVaEZ:

- a) komplexná činnosť súvisiaca s obsluhou kotolne (priame vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody), obsluha technických a technologických zariadení (klimatizačných, chladiacich, vzduchotechnických);
- b) údržbárske a pomocné práce;
- c) čistenie a upratovanie objektov a príslušných priestorov;
- d) informátorská a strážna služba.

2. Služby súvisiace s výkonom činnosti MZVaEZ SR:

- a) spojovateľské;
- b) reprografické;

c) centrálnej podateľne;

d) zahraničnej podateľne a balenia zahraničných zásielok;

e) materiálo-technického zásobovania;

f) pomoci a služieb občanom;

g) tlmočnicke a prekladateľské.

3. Závodné stravovanie zamestnancov MZVaEZ SR, prevádzka bufetu a baru.

4. Služby súvisiace so zabezpečením reprezentačných podujatí (organizačno-technické a gastronomické služby).

5. Dopravné služby.

6. Správa ubytovacích a stravovacích priestorov, garáží a ďalších priestorov v Slovenskom dome v Moskve.

7. Ubytovacie a ďalšie služby v budove na Drotárskej ceste 46.

KDE VŠADE NÁS NÁJDETE

Jednoducho - zamestnancov SÚZA na MZVaEZ SR stretnete všade. Ak zatelefonujete na ministerstvo, ohlásia sa a prepoja vás naše spojovateľky, rovnako pri vstupe do budovy sú naše recepčné. Na chodbách stretnete naše upratovačky, v bufete a závodnej kuchyni sa snažia pracovníkov ministerstva uspokojiť po gastronomickej stránke naši kuchári a na služobné cesty voziť naši vodiči. Naši zamestnanci sa tiež starajú o poriadok pred administratívnou budovou a na dvore, udržiavajú zeleň či odpratávajú sneh v zime. Obsluhujú kongresovú sálu vrátane audiovizuálnej techniky a úpravy priestorov, zabezpečujú prácu v domácej a zahraničnej podateľni. Samozrejme, zabezpečujeme ešte ďalšie činnosti, ktoré požaduje náš zriaďovateľ MZVaEZ SR.

ÚCTYHODNÉ VÝKONY

Pre lepšiu predstavu možno uviesť rozsah služieb, ktoré SÚZA poskytla pre MZVaEZ

- ✓ vodiči najazdili viac ako **510 000 km**;
- ✓ rozmnožovňa vyhotovila vyše **300 000** kópií dokumentov;
- ✓ technicky bolo zabezpečených cca **650** osobitných podujatí;
- ✓ gastronomicky bolo zabezpečených **300** podujatí s výdajom cca **47 000** porcií;
- ✓ prijatých a odoslaných bolo cca **65 000** zásielok;
- ✓ v rámci závodného stravovania na ministerstve bolo pripravených a vydaných **213 915** porcií stravy a ďalších **84 945** porcií v bufete.

SR vo vybraných činnostiach len za jediný rok 2013:

Vyššie uvedený okruh činností SÚZA poukazuje na skutočnosť, že za 21 rokov sa stala nenahradiiteľnou súčasťou ministerstva a komplexne zabezpečovala optimálne podmienky pre jeho činnosť z hľadiska služieb.

Pôsobenie SÚZA na Drotárskej ceste 46 je špecifické. I keď budova nie je naša, využívame ju na organizovanie rôznych

sympózií, kongresov a iných akcií aj pre klientov mimo MZVaEZ SR. Hotelová časť s kapacitou 152 lôžok využíva cca 100 lôžok pre prechodne dlhodobo ubytovaných zamestnancov prevažne štátnej správy. Významnou súčasťou SÚZA je Slovenský dom v Moskve, ktorý poskytuje svoje služby slovenským a českým občanom najmä v hotelovej a reštauračnej oblasti. Prvoradou úlohou je však plnenie požiadaviek ZÚ SR v Moskve.

ZMENA VLASTNÍKA SI VYŽIADALA TRANSFORMÁCIU

Vo februári roku 2010 došlo k zmene vlastníckych vzťahov a správcom majetku štátu, teda budovy na Drotárskej ceste 46, sa stalo Ministerstvo vnútra SR. SÚZA používala budovu pre svoju činnosť na základe Zmluvy o výpožičke, uzatvorenej s MV SR na dobu piatich rokov, t. j. do 2. februára 2015. Povinnosť uvoľniť k tomuto termínu budovu pre potreby MV SR si vyžiadala riešenie novej situácie formou transformácie činnosti SÚZA.

Podstata transformácie činnosti SÚZA spočíva v zrušení prevádzky na Drotárskej ceste 46 s dopadom na ekonomiku a počet zamestnancov. Od 3. februára 2015 bude SÚZA svoju činnosť zabezpečovať plnením požiadaviek MZVaEZ SR na Hlbokej ceste 2 a prevádzkou Slovenského domu v Moskve. Výrazne sa obmedzí komerčná činnosť, poskytovanie ubytovania zamestnancom štátnej a verejnej správy. Zrušením 37 systemizovaných miest dôjde k zníženiu výdavkov a tým aj výšky transferu o cca 30 %. Na základe pripravenej Dohody o prenájme so Správou služieb diplomatického zboru (SSDZ) bude 14 zamestnancov administratív SÚZA pôsobiť v priestoroch SSDZ od februára 2015 až do konečného umiestnenia v nových priestoroch na Pražskej 7.

KVALITNÉ SLUŽBY AJ V NOVÝCH PODMIENKACH

Problematike ukončenia pôsobenia SÚZA na Drotárskej ceste 46 vedenie SÚZA venuje maximálnu pozornosť. Na rokovaníach s MV SR, ktoré uskutočňuje v spolupráci s vedením MZVaEZ, sa snaží o zjednodušenie prechodu na nové podmienky. Výsledkom je ústretový krok MV SR, ktoré prevezme budovu v prevádzke aj s obslužným personálom, predbežne na obdobie do 30. júna 2015 a predĺži zmluvy s dlhodobo ubytovanými. Na možnosť prechodu do štruktúr MV SR z 37 oslovených zamestnancov SÚZA kladne reagovalo predbežne 20.

Celkovo sa v rámci transformácie predpokladá ukončenie pracovného pomeru so štyrmi zamestnancami z dôvodu organizačnej zmeny. Časť uvoľnených zamestnancov zo zrušených systemizovaných miest bude umiestnených v rámci organizačnej štruktúry SÚZA, prípadne aj v rámci MZVaEZ SR.

Posilnenie systemizácie SÚZA na Hlbokej ceste 2 je potrebné i kvôli stále rastúcim požiadavkám na obslužný personál. Spravádzkovanie novej budovy na Pražskej 7 okrem iného zvýši počet stravníkov, čo si následne vyžiada rekonštrukciu kuchyne. Aj keď transformácia činnosti SÚZA v súvislosti s ukončením prevádzky na Drotárskej ceste 46 prinesie zásadné zmeny vo veľkosti organizácie, v prevádzke na Hlbokej ceste 2 SÚZA dokáže kvalitne zabezpečovať všetky požiadavky MZVaEZ SR, pravda okrem ubytovania zamestnancov. Prevádzka SD v Moskve bude i naďalej v plnom rozsahu poskytovať kvalitné služby.

Roman Paldan.

Krátky slovník diplomatickej praxe

B

bilaterálna (dvojstranná) diplomacia

Najjednoduchšia a najstaršia forma diplomacie, uskutočňovaná vo vzťahoch medzi dvoma štátmi. Vykonáva sa najmä prostredníctvom stálych diplomatických misii, osobitných misii, oficiálnych štátnych návštev, bilaterálnych dohôd a zmlúv. Ak sa o medzinárodnopolitických otázkach a vzťahoch rokuje medzi viacerými štátmi alebo na pôde medzinárodných organizácií, hovoríme o multilaterálnej (mnohostrannej) diplomacii.

bordereau

Úradný doklad, ktorý pre kontrolné orgány cudzieho štátu potvrdzuje osobitné postavenie prepravovanej diplomatickej pošty, diplomatickej batožiny, prípadne konzulárnej pošty alebo batožiny. Vydáva ho odosielateľ, ktorým môže byť ministerstvo zahraničných vecí, veľvyslanectvo alebo konzulát a uvádza sa v ňom meno diplomatického alebo konzulárneho kuriéra, ktorý zásielku prepravuje, komu je určená, počet kusov a druh (debny, škatule, vrecia, tubusy a pod.), prípadne ďalšie potrebné údaje.

C

CC

Skratka z francúzskeho corps consulaire znamená konzulárny zbor. Tvoria ho vedúci konzulárnych úradov a konzulárni úradníci všetkých diplomatických misii, resp. konzulárnych úradov v danom štáte. Konzulárni úradníci nie sú súčasťou diplomatického zboru.

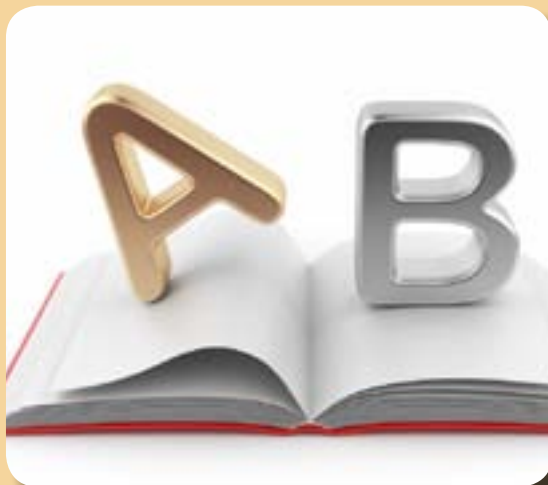
Osobitná značka CC sa tiež používa na označenie vozidiel členov konzulárneho zboru.

CD

Skratka z francúzskeho corps diplomatique znamená diplomatický zbor. V užšom zmysle zahŕňa vedúcich všetkých diplomatických misii (mimoriadnych a splnomocnených veľvyslancov, apoštolského nuncia, chargé d'affaires e.p. a chargé d'affaires a.i.). V širšom zmysle predstavuje všetky osoby patriace k diplomatickému personálu zastupiteľských úradov v danom štáte, ich manželky a dospelé dcéry. Osobitná značka CD sa tiež používa na označenie vozidiel členov diplomatického zboru.

cirkulárna nóta

Ak oznámenie s rovnakým obsahom zasiela ministerstvo zahraničných vecí alebo diplomatická misia viacerým adresátom (akreditovaným diplomatickým misiám iných štátov), takáto diplomatická písomnosť sa nazýva cirkulárna nóta. Je jednou z foriem diplomatickej korešpondencie a obsahuje štandardné zdvorilostné frázy, rovnaké ako pri verbálnej note. Platnosť cirkulárnej note sa potvrdzuje iba odtlačkom guľatej úradnej pečiatky (bez podpisu) na origináli. Keďže sa cirkulárne note zvyčajne rozmnožujú, nemusia byť adresáti oslovení menovite, ale iba ako „diplomatická misia v“. Úplná individuálna adresa zastupiteľského úradu sa uvádza na obálke.

D

delegácia

Na rokovanie orgánov medzinárodných organizácií, prípadne na medzinárodné konferencie štát spravidla vysiela delegáciu, poverenú vykonávaním diplomatických funkcií a plnením určitých úloh v jeho mene. Jej pôsobenie je podmienené súhlasom danej medzinárodnej organizácie.

Vysielajúci štát vymenúva vedúceho delegácie a členov, ktorí môžu byť príslušníkmi diplomatického, administratívneho a technického, prípadne obslužného personálu.

Delegáciu môže tvoriť aj „skupina oficiálnych zástupcov štátu alebo medzinárodnej organizácie, ktorí sú dočasne poverení plnením určitej diplomatickej úlohy v cudzom štáte, na medzinárodnej konferencii, alebo pri (inej) medzinárodnej organizácii.“¹⁾

demarš

V medzištátnych vzťahoch dôrazné upozornenie vlády jedného štátu adresované vláde druhého štátu. Demarš oficiálne podáva diplomatický

zástupca jednej alebo zástupcovia viacerých diplomatických misií spoločne, a to ústne alebo písomne. Účelom demarše môže byť sprostredkovanie stanoviska, žiadosť o informáciu k nejakému problému, návrh na otvorenie rokovaní, podnet na začatie alebo výzva na zdržanie sa konania v konkrétnej záležitosti, protest voči politike daného štátu všeobecne alebo v určitej oblasti a pod.

dezignovaný vedúci diplomatickej misie

Po udelení agremán prijímajúceho štátu a prevzatí poverovacích listín sa vedúci diplomatickej misie stáva dezignovaným (vybraným, určeným na istú funkciu). V období od príchodu na miesto vyslania až do odovzdania poverovacích listín hlave prijímajúceho štátu dezignovaný vedúci diplomatickej misie nemôže vystupovať ako diplomatický predstaviteľ vysielajúceho štátu a zúčastňovať sa na oficiálnych podujatiach či rokovaniach. Netýka sa to však jeho práv a povinností pri vedení svojej diplomatickej misie, alebo pracovných aktivít, súvisiacich so vzťahmi s administratívnymi orgánmi prijímajúceho štátu.

Svojej diplomatickej funkcii v prijímajúcom štáte sa dezignovaný vedúci

diplomatickej misie oficiálne ujíma až v okamihu odovzdania poverovacích listín.

diplomacia

Nástroj na dosahovanie porozumenia medzi štátmi, najmä riešením konfliktných situácií mierovými prostriedkami, pomocou rokovaní, uzatváraním zmlúv, dohôd a pod., a to tak na medzishátnej úrovni, ako aj na pôde medzinárodných organizácií. Pri uskutočňovaní zahraničnej politiky štátu ide o profesionálnu činnosť, prostredníctvom ktorej diplomati alebo štátne organizácie zastupujú politické, ekonomické, kultúrne, vojenské, prípadne iné záujmy štátu v inom štáte. Vykonávajú potrebné prípravy na prijímanie zahraničnopolitických rozhodnutí, dojednávajú medzishátne zmluvy a dohody v rozsahu poverenia svojej vlády, zhromažďujú informácie o inom štáte a sprostredkujú reakcie na konanie vlastného štátu. V diplomacii zohrávajú dôležitú úlohu aj štátni predstavitelia a významné osobnosti, najmä počas oficiálnych štátnych návštev, vystúpení na medzinárodných fórach a iných zahraničnopolitických aktivít.

V poslednom čase sa pojem diplomacie, zameranej len na bilaterálne alebo mul-

tilaterálne zahraničnopolitické vzťahy rozšíril aj do iných oblastí, takže napríklad pribudli ekonomická diplomacia, kultúrna diplomacia, verejná diplomacia, vojenská diplomacia a ďalšie. Diplomacia je tiež umenie a prax vedenia rokovaní medzi diplomatmi rôznych štátov, múdre a taktne správanie sa pri komunikácii s inými ľuďmi.

diplomatická hodnosť

Vyjadruje kariérne a protokolárne postavenie diplomata v súlade s medzinárodnými zmluvami a zvyklosťami v rámci diplomatickej služby.

V slovenskej diplomatickej službe sú kvalifikačné požiadavky a predpoklady, nutné pre kariérny postup, ako aj pravidlá, podmienky a procedurálny postup pri udeľovaní alebo prepožičiavaní diplomatických hodností, zakotvené v Kariérnom poriadku Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktorý vychádza zo Zákona o zahraničnej službe č.151/2010 Z.z. v aktuálnom znení.

Používané diplomatické hodnosti v súlade s medzinárodnou praxou, v poradí od najnižšej po najvyššiu: I. nižšie diplomatické hodnosti: atašé, tretí tajomník, II. stredné diplomatické hodnosti: druhý tajomník, prvý tajomník, III. vyššie diplomatické hodnosti: radca, radca – minister, veľvyslanec. V niektorých štátoch sa používajú aj iné diplomatické hodnosti. Napríklad ako druhá najvyššia hodnosť v poradí za veľvyslancom môže byť vyslanec, minister, radca – vyslanec a celkom najnižšia asistent atašé.

¹⁾ Erik Pajtinka: Slovník diplomacie. Bratislava 2013.

Ilustračná fotografia na str. 28: zdroj: shutterstock.com, na str. 29 z archívu MZVaEZ SR veľvyslanec SR Michal Kottman sa pozdravuje s japonským cisárom Akihitom, ktorému odovzdal poverovacie listiny.

Predstavujeme euromince

– alebo čo všetko vám môže pristáť v peňaženke?

Všetky euromince majú spoločnú prednú (lícnu) stranu, kde sú uvedené ich nominálne hodnoty, zatiaľ čo zadnú (rubovú) stranu môže každý z 18-tich členských štátov eurozóny využiť na prezentáciu svojich národných symbolov. Právo raziť obmedzené množstvo euromincí s vlastnou národnou stranou majú aj štyri európske krajiny, ktoré nie sú členmi Európskej únie, ale euro oficiálne používajú: Andorra, Monako, San Marino a Vatikán. Euromince krajín eurozóny sú zákonným platidlom na jej celom území. Postupne vám predstavíme ich národné strany, z ktorých sa dozviете, odkiaľ vlastne pochádzajú.

Slovinská republika

Slovinsko prijalo euro 1. januára 2007 a stalo sa tak 13. krajinou eurozóny, prvou z nových členských štátov Európskej únie. Súčasne zanikla slovinská mena, ktorej konverzný kurz bol stanovený na 1 euro = 239,640 toliarov. Na obode všetkých mincí je umiestnených 12 hviezd symbolizujúcich Európsku úniu striedavo s písmenami názvu „Slovenija“.

Autormi výtvarných návrhov slovinských euromincí sú Miljenko Licul, Maja Licul a Janez Boljka. Faksimile rukopisu a podobu jedného z najväčších slovinských básnikov France Prešerena (1800 – 1849) nájdete na minci 2 €. Text „Shivé naj vsi naródi“ (Nech žijú všetky národy) je prvým riadkom siedmej slohy básne „Zdravljica“, štylizovanej ako prípitok slobode vlasti. V roku 1994 bol prijatý zákon, ktorý oficiálne stanovil siedmu slohu Zdravljice ako slovinskú národnú hymnu (na hudbu Stanka Premrla). Na minci 1 € je portrét Primoža Trubarja (1508 – 1586), reformátora a zakladateľa protestantskej cirkvi v Slovinsku. Je autorom prvej slovinskej tlačenej knihy a považujú ho za otca národnej literatúry. Pod portrétom je nápis „Stati inu obstati“ (Stáť a obstať).

Na minci 50 centov sa vyníma Triglav (2864 m), najvyšší vrch Slovinska a Júlskych Álp, znázornený pod súhvezdím Raka (v zvieratníkovom období Raka v roku 1991 Slovinsko vyhlásilo nezávislosť). Doplnený je nápisom „Oj Triglav moj dom“ (Ó Triglav moja domovina). Názov

Triglav je odvodený zo staroslovanského božstva, ktorého tri hlavy podľa ľudovej mytológie predstavovali nebo, zem a podzemnú ríšu. Vrch Triglav je zobrazený aj v slovinskom štátnom znaku a na vlajke (nižšie na ilustračnej fotografii. Zdroj: Wikimedia, autor Andrej).

Pár lipicanských koní zdobí mincu 20 centov s nápisom „Lipicanec“. Lipicani boli vyšľachtení v cisárskom dvornom žrebčinci (založenom v roku 1580) v slovinskej Lipici a sú jedným z najstarších európskych kultúrnych plemien koní. Slovinských 20 centov vyvolalo pozornosť v Rakúsku, ktoré lipicana považuje za svoj národný symbol a nachádzal sa aj na rakúskej 5 šilingovej minci z roku 1961. K oficiálnym protestom však nedošlo. Kurióznou je minca 10 centov so znázornením budovy slovinského parlamentu v hlavnom meste Ľubľane (navrhol ju Jože Plečnik), ktorá však nikdy nebola postave-

ná. Dopĺňa ju nápis „Katedrala svobode“ (Katedrála slobody).

Na minci 5 centov je obraz Ivana Grohara s názvom „Sejalec“ (Rozsievateľ). Seje trinásť hviezd, ktoré s dvanástimi hviezdami na obode mince spolu dávajú 25 hviezd, symbolizujúcich počet členov Európskej únie v čase prijatia eura v Slovinsku.

„Knežji kamen“ (Kniežací kameň) na ktorom boli v slovanskom kniežatstve Karantánia (vzniklo v 7. storočí n.l. a nachádzalo sa na území dnešnej rakúskej spoločnej krajiny Korutánsko) rituálne dosadzované na trón tamojšie kniežatá a vojvodovia, je zobrazený na minci 2 centy. Rozhodnutie Slovinska použiť tento motív vyvolalo kritiku niektorých rakúskych politikov, ktorí Kniežací kameň považujú za symbol Korutánska.

Mincou 1 cent v Slovinsku pokračujú v tradícii, keď motív bociana prevzali z niekdajšej 20 toliarovej mince. Podľa rozšírenej povere bocian prináša šťastie, preto sa darčeky s jeho vyobrazením zvyknú dávať počas tehotenstva alebo pri narodení dieťaťa. Zrejme to je príčina, prečo sa slovinská „jednocentovka“ nadpriemerne rozšírila po celej eurozóne.

Keďže Slovinsko nemá vlastnú mincovňu, spočiatku svoje euromince dávali raziť vo Fínsku a Holandsku, avšak ročníky 2012 a 2013 razil náš štátny podnik Mincovňa Kremnica.

Ukážky mincí na ďalšej strane.

1 CENT

2 CENTY

5 CENTOV

10 CENTOV

20 CENTOV

50 CENTOV

1 EURO

2 EURÁ

VLAJKA

Miroslav Šatan si prevzal ocenenie z rúk ministra Miroslava Lajčáka

ZLATÚ PLAKETU ZA ŠÍRENIE DOBRÉHO MENA SLOVENSKA V ZAHRANIČÍ DOSTAL PRVÝ AKTÍVNY ŠPORTOVEC

Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslav Lajčák privítal 19. augusta 2014 na pôde rezortu diplomacie osobnosť slovenského hokeja Miroslava Šatana. Bývalému hokejovému reprezentantovi pri príležitosti blížiaceho sa životného jubilea odovzdal „Zlatú plaketu za šírenie dobrého mena Slovenska v zahraničí“, ktorú mu udelil za mimoriadne medzinárodné športové úspechy a vynikajúcu reprezentáciu Slovenska v zahraničí.

„Chcem sa vám poďakovať za skvelú reprezentáciu Slovenska v zahraničí a pozitívne zviditeľňovanie našej krajiny. Vašou húževnatosťou, zodpovedným prístupom a vytrvalosťou ste príkladom nielen pre mladých začínajúcich hokejistov, ale aj nás všetkých, ktorí sa snažíme prezentovať Slovensko a prispievať k jeho pozitívnemu vnímaniu v zahraničí,“ uviedol minister Miroslav Lajčák. Vyjadril tiež presvedčenie, že rezort diplomacie bude mať v budúcnosti možnosť spolupracovať s Miroslavom Šatanom na prezentačných projektoch MZVaEZ SR.

Miroslav Šatan začína svoju profesionálnu hokejovú kariéru v klube HC Topoľčany. Po úspešnom NHL drafte klubom Edmon-

tonu Oilers v roku 1993 postupne pôsobil aj v kluboch Buffalo Sabres, New York Islanders, Pittsburgh Penguins a Boston Bruins. V rámci kontinentálnej hokejovej ligy hral za klub Dinamo Moskva a posledné dve sezóny potešil svojimi výkonomi najmä domáce publikum v klube HC Slovan Bratislava. Miroslav Šatan je štvornásobný medailista z majstrovstiev sveta, víťaz Stanleyho pohára, trojnásobný víťaz

Zlatého puku pre najlepšieho hokejistu a najlepšieho strelca slovenskej reprezentácie.

Fantastická hokejová kariéra Miroslava Šatana, ktorý bol dlhoročným kapitánom slovenskej reprezentácie a jednou z najvýraznejších osobností slovenského hokeja, je úspešným príbehom zúročenia talentu, inteligencie, cieľavedomosti a poctivého tréningu. Po majstrovstvách sveta v Minsku v tomto roku Miroslav Šatan oznámil koniec svojej profesionálnej hokejovej kariéry. Venuje sa rodine a pomáha s charitatívnymi projektmi, ktoré podporuje prostredníctvom vlastnej nadácie.

Foto: Tomáš Bokor.

19. Diplomatický charitatívny tenisový turnaj

V dňoch 13. a 14. septembra 2014 sa v Bratislave uskutočnil 19. ročník Diplomatického charitatívneho tenisového turnaja, ktorý je už tradičnou súčasťou jesenného kalendára športovo-spoločenských podujatí Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a jeho partnerov a priateľov.

Symbolické šeky deti prevzali z rúk štátneho tajomníka Petra Javorčíka a Jarmily Lajčákovej-Hargašovej.

Počas druhého septembrového víkendu priestory tenisového klubu AŠK Inter Bratislava zaplnili diplomatickí pracovníci MZVaEZ SR, veľvyslanci Spojených štátov, Turecka, Indonézie, ďalší členovia diplomatického zboru a honorárni konzuli akreditovaní v SR, ako aj partneri podujatia. Charitatívny turnaj otvoril v sobotu predpoludňím podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák. Pracovné povinnosti mu tentoraz nedovolili aktívne sa zúčastniť športového zápolenia, no podujatie podporil svojou prítomnosťou a osobným finančným príspevkom nadácií „Rozum a cit“, ktorá aj v tomto ročníku naplnila charitatívny rozmer turnaja.

Účastníci prispeli nadácii na zbierku, tentoraz určenú pre Krištofa Kubalu z bratislavskej školy na Mokrohájskej ulici a Miroslava Škopeka a Františka Gažu z Detského domova v Novom Meste nad Váhom, nad ktorým má MZVaEZ SR už dlhé roky patronát. Deti trpia diagnózou detskej mozgovej

obrný, duševnou zaostalosťou s emočnými poruchami a deprivačným syndrómom. Vyzbierané finančné prostriedky v sume 1575 eur odovzdali deťom prostredníctvom symbolických šekov štátny tajomník MZVaEZ SR Peter Javorčík spolu s manželkou ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Jarmilou Lajčákovou-Hargašovou.

Napriek tomu, že počasie účastníkom veľmi neprialo, štyridsať nadšených tenistov súťažilo v štyroch kategóriách. Podľa výsledkov, ktoré vyhlásili v nedeľu popoludní, športové šťastie v tomto ročníku prišlo viac diplomatom ministerstva. V dvojhre mužov zvíťazil Viktor Petrašovský z odboru európskych politik, v dvojhre žien si najlepšie počínala riaditeľka odboru kultúrnej diplomacie Jana Tomková, víťazné trofeje v štvorhre mužov prevzali veľvyslanec SR v Tel Avive Radovan Javorčík so sponzorským partnerom Pavlom Mariánim, a napokon v zmiešanej štvorhre si víťazstvo odniesla dvojica Dana Pešková a Matúš Bušovský z odboru štátov východnej Európy, južného Kaukazu a strednej Ázie.

Tohtoročný Diplomatický charitatívny turnaj opäť poskytol pries-

tor pre neformálne stretnutia a posilnenie vzájomných dobrých vzťahov slovenských a zahraničných diplomatov, akreditovaných pre SR so sídlom nielen v Bratislave, ale tiež v Prahe, Viedni a Budapešti. Súčasne sa podarilo naplniť aj druhý, nemenej podstatný zámer podujatia – pomôcť tým, ktorí našu pomoc najviac potrebujú.

Martina Bednárová. Fotografie: Tomáš Bokor.

Účastníci 19. Diplomatického charitatívneho tenisového turnaja.

Exprezident Rudolf Schuster o diplomacii a spoznávaní sveta

Rudolf Schuster medzi seniormi slovenskej diplomacie. Foto: Alexander Nagy.

Na Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR zavítal 4. novembra 2014 bývalý prezident SR Rudolf Schuster. Prijal pozvanie občianskeho združenia Seniori slovenskej diplomacie a pred zaplnenou Kongresovou sálou vystúpil s prednáškou na tému „Medzinárodné kontakty a skúsenosti po skončení aktívnej diplomatickej činnosti“. Rudolf Schuster pri vykonávaní funkcie prezidenta kládol veľký dôraz na zahraničnopolitickú agendu. Podporoval posilnenie spolupráce Slovenska so susednými štátmi, rozvíjal a upevňoval kontakty s mnohými štátmi sveta s dôrazom na ekonomickú dimenziu diplomacie a aktívne sa zasadzoval o náš vstup do NATO a EÚ (v roku 2003 podpísal prístupovú listinu k Severoatlantickej aliancii a Zmluvu o prístupí k Európskej únii). S prítom-

nými diplomatmi seniormi sa podelil o svoje bohaté skúsenosti, pričom zdôraznil mimoriadny význam vytvárania a pestovania osobných kontaktov medzi štátnikmi.

V druhej časti prednášky hovoril o svojich cestovateľských aktivitách, ktoré sa najmä v posledných rokoch zameriavali na studené oblasti našej planéty – navštívil Kanadu, Grónsko, Island, Kamčatku, Čukotku, Wrangelov ostrov a vrcholom boli výpravy na Severný a Južný pól. Dnes 80 ročný cestovateľ má však v pláne ďalšie cesty, napríklad na Špicbergy (kvôli jeho obľúbeným ľadovým medveďom) a opäť na Severný pól.

Na záver sa Rudolf Schuster srdečne pozdravil s kolegami, s ktorými spolupracoval počas svojej diplomatickej kariéry (bol čs. veľvyslancom v Kanade) a bývalými pracovníkmi jeho Kancelárie prezidenta tiež z radov našich diplomatov. Občianskemu združeniu Seniori slovenskej diplomacie venoval vyše desiatku obrazových publikácií zo svojich ciest.

Západný Balkán vidí svoju perspektívu v spoločnej Európe

V posledný októbrový deň sa pod patronátom slovenského predsedníctva vo Vyšehradskej skupine (V4) stretli v Bratislave ministri zahraničných vecí V4 a západného Balkánu (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Macedónsko, Srbsko, Kosovo) plus Rakúska. Na rokovaní sa zúčastnili aj podpredsedníčka Európskej komisie a vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federica Mogherini a generálny tajomník Rady pre regionálnu spoluprácu Goran Svilanović.

Ministerské stretnutie, v tomto formáte už po šiesty raz, poskytlo príležitosť zhodnotiť aktuálny stav a pripravenosť krajín západného Balkánu v procese európskej integrácie, osobitne vo svetle najnovších správ Európskej komisie. Uskutočnilo sa len niekoľko týždňov pred decembrovým zasadnutím Rady pre všeobecné záležitosti a Európskej rady, ktoré patria ku kľúčovým z hľadiska ďalšieho tempa a smerovania integračného procesu.

„Naši partneri potvrdili svoje odhodlanie pokračovať v tomto procese, ktorý je nezvratný a ktorý nemá alternatívu. Európska perspektíva pre krajiny západného Balkánu je jediná zmysluplná,“ zdôraznil minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák. Ďalšie napredovanie krajín v integračnom procese bude podmienené dôsledným uskutočňovaním reforiem, predovšetkým v oblasti vlády práva, dobrej správy vecí verejných a hospodárskeho riadenia.

Stretnutie bolo zároveň vyjadrením dlhodobého záujmu V4 o spoluprácu s krajinami západného Balkánu, ako aj pripravenosti naďalej pomáhať partnerom v regióne odovzdávaním autentických skúseností z transformačných a integračných procesov. Vyšehradska skupina má záujem efektívne a koordinovane prispievať k politickej a ekonomickej stabilizácii regiónu a súčasne napomáhať jednotlivým krajinám dosahovať pokrok a úspešne naplňovať kritériá a podmienky pre vstup do EÚ a NATO.

Spolupráca Vyšehradskej skupiny je inšpiráciou pre ďalšie regióny Európy, vrátane západného Balkánu. Ministri zahraničných vecí V4

uvítali dohodu lídrov západného Balkánu spred pár dní o vzniku Fondu pre západný Balkán so sídlom v Tirane po vzore Medzinárodného vyšehradskeho fondu (MVF). Politická vôľa, ktorá povedie k faktickému zriadeniu Fondu, je potvrdením snahy o prehĺbenie regionálnej a cezhraničnej spolupráce. Vyšehradska skupina je pripravená aj naďalej podporovať úsilie krajín regiónu v tomto smere. Na zriadenie Fondu vyčlenil MVF technickú pomoc vo výške 80 tisíc eur a bude tiež poskytovať expertízu v oblasti získavania finančných prostriedkov. *Na fotografiách: hore rodinná fotografia účastníkov schôdzky, v strede hore minister zahraničných vecí Macedónska Nikola Poposki (vpravo) s rakúskym partnerom Sebastianom Kurzom, dolu pohľad do rokovacej sály. Fotografie: Tomáš Bokor.*

Obsah

Štvrtstoročie našej zahraničnej politiky	2
Hlavné myšlienky prvej zahraničnopolitickej koncepcie samostatného štátu	3
Krst knihy Sarajevo: Čakanie na lastovičky	4
Otvorili 69. zasadanie Valného zhromaždenia OSN	5
Slovensko a Organizácia spojených národov	8
Summit NATO 2014 vo Walese – demonštrácia spoločného odhodlania	10
15 rokov na prvej priečke	
Nemecko je z hľadiska exportu stále náš najvýznamnejší partner	12
Slovensko hľadá značku krajiny	
Verejná diskusia bude prebiehať do konca roka	15
List z Nairobi	
Dnes píše veľvyslanec Michal Mlynár	17
Slovenskí diplomati v Bruseli do novej budovy	18
P. Tsarouchis: Komunikácia bez politického obsahu je prázdna	20
V núdzi poznáš priateľa	
Nároky občanov na konzulárnu službu sa zvyšujú	21
Nebezpečné miesta na svete	23
SÚZA na Drotárskej ceste končí	26
Krátky slovník diplomatickej praxe	28
Predstavujeme euromince	30
Zo sveta diplomacie	32
Obsah, tiráž	35

Svet a my

Uzávierka čísla:
15. 11. 2014

Redakčná rada:

Zuzana Gajdaczková
Leo Havlíček
Dana Hulková
Peter Klanduch
Juraj Kliment
Lukáš Lopatník
Martina Lukáčiková
Lenka Pífková
Martin Šperka
Ivan Šveda
Michal Vančo

Kontaktné údaje:

Tlačový odbor
Ministerstvo zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37
Slovenská republika
telefón: +421 (0)2 5978 3071
e-mail: tlac@mzv.sk

Spracovanie:

Tlačový odbor Ministerstva
zahraničných vecí a európskych
záležitostí Slovenskej republiky

Redakcia si vyhradzuje právo upravovať príspevky tak, aby sa po redakčných úpravách nezmenil ich význam. Nevyžiadané rukopisy ani obrazové materiály nevraciame. Kopírovať, publikovať, elektronicky alebo inak rozširovať ktorúkoľvek časť časopisu Svet a my možno iba na základe písomného povolenia redakcie. Časopis je nepredajný.

✦ titulná fotografia: SACR

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY